

SIIPIRIKKO 1/83

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.
 Puheenjohtaja: Ari Latja Latolankatu 9 H 81 80160 Joensuu 16
 puh. 825352

Varapuheenjohtaja: Veijo Turunen Varppitie 2 A 9
 80160 Joensuu 16 puh. 824186

Sihteeri: Ari Parviainen Nääänkätu 5 B 16
 80230 Joensuu 23 puh. 31182

Rahastonhoitaja: Kimmo Koskela Pohjolankatu 10 80260
 Joensuu 26 puh. 33397

Muut hallituksen jäsenet: Petri Hottola Torikatu 5 A 7 80100
 Joensuu 10 puh. 26756, Juhani Hyttinen Sorvarinkatu 6 80150
 Joensuu 15 puh 821482, Juha Miettinen Värttinätie 28 80260
 Joensuu 26 puh. 32110, Hannu Räsänen Mikonkatu 7 D 33 83500
 Outokumpu puh. 50846

Lehden toimituskunta: Juhani Hyttinen, Juha Miettinen ja Veijo Turunen

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1983 on 25 mk (opiskelijat 18 mk, perhejäsenmaksu 7 mk). Siipirikon tilausmaksu v. 1983 25 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk (juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982 - 5 mk + postituskulut. Yhdistyksen postisiirtotili: KU 879 55 - 8/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu 10.

Kansi Hömötiainen (Valokuvannut Kari Koskela)

Piirros: Lapinpöllö pesäpötkelössään (s. 6) Irene Junttila

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

Petkeljärven kansallispuiston pesimälinnusto: Juha Miettinen ..	3
Talvilinnut 1981/82 Pohjois-Karjalassa: Jouko Tiussa	7
Kahden pähkinänakkelirodun Sitta e. europaea ja S. e. asiatica vaellus Pohjois-Karjalassa 1981/82: Juha Miettinen	16
Pohjois-Karjalan päiväpetolinnut 1981/82: Hannu Lehtoranta	29
Vol. 1982	32

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

☆ = Alueellisen rari-teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

PETKELJÄRVEN KANSALLISPUISTON PESIMÄLINNUSTO

Juha Miettinen

Kesä-heinäkuussa 1982 tein Jukka Pusan kanssa Petkeljärven kansallispuiston linnuston perusinventointia Metsähallituksen toimeksiannosta. Kansallispuisto sijaitsee noin 20 km Ilomantsista itäkaakkoon ja on pinta-alaltaan vaatimaton: 6,35 km². Puiston metsät ja vesistöt ovat karuja ja siten linnustollisestikin vähälajisia. Vain muutamain paikoin löytää pienialaista, rehevää sekametsää. Myös soita on alueella vähän. Kansallispuistokomitea esitti puistoa laajennettavaksi lähes nelinkertaiseksi, mikä linnuston kannalta koituisi etenkin isompien lajien (kuikka, metso, kurki, isot petolinnut) hyväksi. Kymmenen vuoden kuluttua näkee toteutuuko laajennus.

Pesivän lintulajiston kartoitus

Kartoitus tehtiin atlaslaskentojen tapaan paitsi, että ruutujen koko oli vain 0,5 x 0,5 km. Pienen ruutukoon mahdollisesti kartoitettavan alueen pieni koko. Käyttämällä pienempää ruutukokoa saatiin puiston linnustosta tarkempi kuva.

Kartoituksen aikana havaittiin puiston alueella yhteensä 55 lajia, joista Mergus sp ja sepelekyhky löydettiin kuolleina (taulukko 1). Pesimisvarmuuden perusteella jaoteltuna oli varmoja pesimälajeja (indeksi 13-20) 28, todennäköisiä (indeksi 5-12) 8 ja mahdollisia (indeksi 1-4) 17+2. Pesimisvarmuussummaksi tuli 558.

Mielenkiintoisimmat havainnot olivat viirupöllöpoikue, korpim pesä, josta poikaset olivat jo lähteneet ja kuhankeitäjäpari, joka kuitenkin tavattiin vain ohilentävänä Ruununsaarella. Lisäksi sirittäjän runsaus (havaittu 42 % ruuduista) oli yllättävää.

Pesimälinnuston linjalaskenta

Kansallispuiston alueella laskettiin kaksi linjaa yhteispituudeltaan 7,4 km, josta pelkkää pääsarkaa 1,6 km. Tiheyksien laskemisessa ei käytetty pelkän pääsaran osuutta, joten taulukon 2 tuloksissa on mukana vain 5,8 linjakm:n aineisto. Laskenta-aika (19-20.6.) oli paras mahdollinen, sillä erittäin kylmän alkukesän jälkeen oli sää juuri muuttunut lämpimämmäksi ja kaikki varpuslinnut lauloivat aktiivisesti. Laskennassa havaittiin yhteensä 35 lajia, joista kolme (teeri, kurki, ruokokerttunen) kuuluivat linjalle puiston alueen ulkopuolel-

Laji	suurin yleisyys atlas-koodi	(%)	Laji	suurin yleisyys atlas-koodi	(%)
Kuikka	20	16	Talitiainen	13	29
Sinisorsa	13	10	Töyhtötiainen	13	45
Tavi	13	3	Hömötiainen	20	48
Telkkä	12	16	Puukiipijä	16	16
Mergus sp.	+	(3)	Räkättirastas	02	13
Nuolihaukka	02	3	Kulorastas	08	13
Metso	02	3	Laulurastas	12	19
Pyy	13	3	Punakylkirastas	20	55
Töyhtöhyppä	01	3	Leppälintu	18	52
Taivaanvuohi	05	3	Punarinta	16	45
Pikkukuovi	01	3	Lehtokerttu	05	16
Valkoviklo	08	6	Pajulintu	16	94
Rantasipi	20	52	Sirittäjä	08	42
Liro	13	6	Hippiäinen	13	16
Harmaalokki	02	6	Harmaasiippo	20	71
Selkälokki	02	13	Kirjosieppo	20	77
Kalalokki	02	10	Niittykirvinen	08	6
Naurulokki	02	6	Metsäkirvinen	16	87
Kalatiira	02	3	Västaräkki	03	10
Sepelkyhky	+	(3)	Vihervarpunen	13	65
Käki	03	29	Uрпиainen	02	3
Viirupöllö	13	6	Punatulku	02	6
Tervapääsky	04	3	Pikkukäpylintu	13	3
Käpytikka	20	58	Loxia	13	16
Haarapääsky	18	13	Peippo	16	97
Kuhankeittäjä	04	3	Järripeippo	13	61
Korppi	13	6	Pohjansirkku	16	29
Varis	02	6	Pajusirkku	13	3

Yhteensä 558

+ löydetty kuolleena

Taulukko 1. Petkeljärven kansallispuiston atlaskartoitus. Eri lajien suurimmat atlaskoodit ja yleisyydet %:na (so. kuinka monessa ruudussa 31:stä ruudusta laji on havaittu).

ta eivätkä siten olleet mukana atlaskartoituksen aineistossa. Tiheysarviot on laskettu tutkimussarka-aineistosta käyttäen JÄRVISEN & VÄISÄSEN (1977) korjauskertoimia. Kokonaislinnustotiheys (159.5 paria/km²) on pieni ja kuvastaa puiston metsien karuutta. Vastaavan suuruisia tiheyksiä on saatu esimerkiksi Lauhanvuoren kansallispuistossa (162 paria/km²; VICKHOLM 1982), jonka metsät ovat myös valtaosaltaan karuja männiköitä.

Petkeljärven kansallispuiston runsaslukuisin laji on peippo (37.6 paria/km²), joka havaittiin alueen jokaisessa metsää käsittäneessä atlasruudussa (ruutu 28 käsitti pelkkää avovettä). Pajulintu oli yhtäselvä kakkonen runsaudessa (27.9 paria/km²) ja atlaskartoituksessa. Tiheysarvioiden perusteella myös harmaa- ja kirjosieppo sekä metsäkirvinen erottuivat selvästi muusta linnustosta. Viisi runsainta lajia käsitti peräti 66,6 % koko puiston linnustosta. Vastaavat lajit muodostavat Lauhanvuoren linnustosta 60,2 %. Peipon tiheys on kummas-

Laji	tiheys (p/km ²)	frekvenssi (%)	Laji	tiheys (p/km ²)	frekvenssi (%)
Teeri	0.9	0.6 (1)	Ruokokerttunen	0.7	0.4 (1)
Kurki	0.1	+ (1)	Lehtokerttu	1.3	0.8 (2)
Valkoviklo	0.3	0.2 (2)	Sirittäjä	4.8	3.0 (6)
Liro	0.5	0.3 (1)	Pajulintu	27.9	17.5 (51)
Rantasipi	0.6	0.4 (1)	Hippiäinen	1.3	0.8 (1)
Käki	0.2	0.1 (2)	Harmaasiippo	15.2	9.5 (11)
Käpytikka	3.3	2.1 (5)	Kirjosieppo	13.1	8.2 (16)
Haarapääsky	0.5	0.3 (1)	Niittykirvinen	1.7	1.1 (2)
Varis	0.4	0.3 (2)	Metsäkirvinen	12.5	7.8 (23)
Hömötiainen	2.3	1.4 (2)	Västaräkki	1.2	0.8 (1)
Töyhtötiainen	3.9	2.5 (3)	Vihervarpunen	5.0	3.1 (10)
Talitiainen	2.9	1.8 (3)	Uрпиainen	0.4	0.3 (1)
Puukiipijä	1.6	1.0 (1)	Punatulku	0.6	0.4 (1)
Räkättirastas	0.9	0.6 (1)	Pikkukäpylintu	0.2	0.1 (1)
Laulurastas	1.7	1.1 (3)	Peippo	37.6	23.6 (56)
Punakylkirastas	2.9	1.8 (4)	Järripeippo	3.4	2.1 (7)
Leppälintu	2.6	1.6 (6)	Pohjansirkku	5.1	3.2 (5)
Punarinta	1.9	1.2 (2)			

Kokonaislinnusto
tiheys 159.5

Lajimäärä 35

Taulukko 2. Lajien tiheydet (paria/km²) ja frekvenssit (%) (suluissa havaintojen määrä) + = frekvenssi alle 0.1

sakin puistossa sattumalta täysin sama. Myös muiden lajien tiheydet ovat hyvin samankaltaisia. Viiden runsaimman lajin kohdalla selvin ero on kirjosiepon tiheyksissä: Petkeljärvi 13.1 ja Lauhavuori 5.8 paria/km². Pienten kolopesijöiden (leppälintu, kirjosieppo, tiaiset ja puukiipijä) yhteinen tiheys Petkeljärvellä on suuri: 26.4 paria/km². Lauhavuoressa vastaava luku on 26.5 paria/km², joka kuitenkin on paljolti alueelle asetettujen pönttöjen ansiota. Sen sijaan Petkeljärven kansallispuiston alueella pienten kololintujen suuri tiheys johtuu kolopuiden runsaudesta.

Vesi- ja rantalinnusto

Kaikki kansallispuiston vesistöt ja soiden vetiset osat kierrettiin joko jalkaisin tai veneellä rantoja myöten. Taulukossa 3 on pariarviot vesistö- ja lajikohtaisesti. Lisäksi havaittiin useita pesimättömiä telkkiä ja lokkilintuja (ks. taulukko 1).

Kansallispuiston karuus näkyy tuloksissa kuikan ja rantasipin runsautena ja reheviä vesistöjä suosivien vesilintujen vähäisyytenä. Vesi- ja rantalinnuston kokonaistiheys oli 10-22 paria/km², joka on hieman suurempi kuin karulla Konnevedeltä laskettu 6.26 paria/km² (Knuutinen & Pakarinen 1981). Tosin Konnevedellä kirjoittajien mukaan tutkimuksen laskentatarkkuus ei ollut paras mahdollinen. Lisäksi ilmeisesti

	Kuikka	Sini- sorsa	Tavi	Telkkä	Taivaan- vuohi	Valko- viklo	Liro	Ranta- sipi	Niitty- kirvi- nen	Västä- räkki	Paju- sirku	Yht.
Petkeljärvi	-	2	-	1	-	-	-	6	-	-	-	9
Pieni Kuikkalampi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kuikkalampi	2	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	5
Mustalampi	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
Joutenjärvi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Pieni-Joutenjärvi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ruunulampi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Tuomipuro	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Syväjärvi	-	-	-	-	-	-	1-2	-	-	-	-	1-2
Heinälampi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Savulampi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Kaitajärvi	1?	1?	-	-	-	-	-	2	-	1	-	3-5
Valkajärvi	-	-	1	-	1	-	-	3-4	1	1-2	2	8-11
Petraluhta	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yhteensä	4-5	2-3	1	1	1	2	2	17-19	1	2-3	2	34-40

Taulukko 3. Vesi- ja rantalinnuston pariarviot

varpuslintuja ei huomioitu laskennassa. Petkeljärven kansallispuiston vesistöjen pienestä koosta johtuen alueella ei pesinyt ainakaan vuonna 1982 yhtään loppilintulajia. Ainoa todennäköinen pesimäluoto oli veden alla (vedenpinta poikkeuksellisen korkealla). Sen sijaan kuikkakanta (1.2 - 1.5 paria/km²) ja erityisesti rantasipikanta (5.0 - 5.6 paria/km²) on hyvin runsas. Kuikan runsaus johtuu hyvistä pesintäedellytyksistä: puistossa on useita kirkasvetisiä ja rauhallisia pikkujärviä. Myös rantasipi viihtyy karuilla rannoilla, joiden pituus puiston pinta-alaan nähden on suuri.

KIRJALLISUUS

JÄRVINEN, O. & R.A. VÄISÄNEN 1977: Constants and formulae for analysing line transect data. - Moniste, 10 s. Helsinki.

KNUUTINEN, J. & R. PAKARINEN 1981: Rautalammin Etelä-Konneveden vesi- ja rantalinnusto. - Siivekäs 2: 2-9.

VICKHOLM, M. 1982: Liesjärven, Seitsemisen ja Lauhanvuoren kansallispuistojen pesimälinnusto. - Lintumies 17: 2-13.

TALVILINNUKAT 1981/82 POHJOIS-KARJALASSA

Jouko Tiussa

Talvilintukatsaus perustuu sekä suoritettuihin talvilintulaskentoihin että lähetettyihin talvilintulomakkeisiin ja yksittäisiin havaintoihin.

Havaintokunnat ja havainnoitsijat: Eno (Arto Airaksinen, Olavi Saariisto ja Veijo Turunen), Ilomantsi (Veijo Turunen), Joensuu (Juhani Hyttinen, Petri Jeskanen, Matti Kapanen, Hannu Kauhanen, Harri Kontkanen, Kimmo Koskela, Esa Laaninen, Mika Martikainen, Juha Miettinen, Eero Nuutinen, Jouni Pursiainen, Jukka, Tuomo ja Veli Pusa, Pekka Rehn, Matti Riikonen ja Jouko Tiussa), Juuka (Jari Halonen, Hannu, Jouni ja Jukka Lehtoranta), Lieksa (Jukka Heikkinen, Harri Thalainen, Esko Lappi, Tarmo Martiskainen, Arto Määttä, Keijo Nuutinen + havaintoja lukuisilta muiltakin), Liperi (Kaija Hyötyläinen, Lauri Karttunen, Juha Kosonen, Sauli Nuolemo, Jukka, Tuomo ja Veli Pusa, Ritva-Liisa Räsänen, Elvi Sahlman, Pirkko Sorjonen, Eija Sälekivi ja Mauri Vänttinen), Outokumpu (Lähtevän koulun oppilaat ja opettaja K. Leivo, E. Huttunen, T. Kuokkanen, T. Laukkanen ja T. Rantanen), Tohmajärvi (Matti Riikosen laskennat). Yksittäisiä lintutietoja on muistakin alueen kunnista Kiteetä ja Kesälahtea lukuunottamatta.

Sääolot

Pysyvä lumi tuli nytkin varhain, loka-marraskuun vaihteessa, ja lunta tuprutti loppuvuoden edellistalveakin hurjemmin. Tammikuun todella ankarat pakkaset tosin hillitsivät lumipeitteen kasvua, mutta koitui- vat monille linnuille kohtalokkaiksi, kun luonto ei tarjonnut marja-ravintoakaan. Maaliskuussa sääolot kääntyivät kuitenkin keväisiksi ja lumet hävisivät reilusti ennen edellisvuoden vappuhankia. Kuukausittaiset ilmastotilastot seuraavassa (Ilmatieteen laitoksen tiedot Helsingin Sanomista):

Joensuu	XI	XII	I	II	III	
1981/82 °C	-2,2	-9,6	-17,4	-9,4	-2,6	(kuukausien
1931/60	-1,4	-6,5	-10,5	-10,4	-6,4	keskilämpötilat
sademäärä mm	83	88	28	9	26	ja sademäärät)
% normaalista	166	196	62	26	90	

Talvilintulaskennat

Laskentatuloksia saatiin peräti 24 eri reitiltä, joista kuitenkin vain 8 reitillä suoritettiin kaikki kolme laskentaa. "Pääsyllinen" aineiston kaksinkertaistumiseen on Matti Riikonen, joka suoritti 22 alueemme yhteensä 45 laskennasta. Joensuun runsaat syyslaskennat, Tohmajärven maaliskuun alun laskenta ja Lieksan kevättä kohden tehostunut laskenta menevät hänen tiliinsä.

Laji	Joensuu			Lieksa			Juuka			Eno, Uimaharju		Tohma- järvi
	SY	VV	UU	SY	VV	UU	SY	VV	UU	VV	UU	UU
Laskennat	7	2	2	4	8	11	2	2	2	1	1	3
Reittien luku	46,5	16,5	16,5	34	69	95	20	20	20	6	6	33
" pituus km												
Kuikka	1											
Sinisorsa	7											
Telkkä							1					
Varpushaukka	1											
Kanahaukka		1										
Riekkö						4						
Teeri				1	20	42	15	1				19
Metso						2	2					
Pyy			1		3	5			1	1		4
Harmaalokki	5											
Kalalokki	20			1								
Kesykyyhky	41	19	62	35	2	7	17	15	11			
Lehtopöllö												1
Viirupöllö		1										
Harmaapäätikka	1											
Käpytikka	32	14	4	50	52	103	23	7	10	15	8	22
Pohjantikka					1							
Korppi	1	7		2	5	11	13					2
Varis	206	130	114	92	107	109	127	28	10	42	20	4
Mustavaris											1	
Naakka	12	9	19									
Harakka	89	61	62	134	174	186	132	60	36	43	29	30
Närhi	9	7	4	9	6	16	9	5				2
Talitiainen	328	100	69	260	259	216	122	38	38	19	13	43
Sinitiaainen	7	5	3	5	4	1	1			4	2	
Kuusitiaainen	5	1	1		1							
Töyhtötiainen	3	1	2	4	7	2	3		1			
Hömötiainen	71	18	16	97	137	161	50	17	25	27	5	30
Pyrstötiainen					18							
Pähkinänakkele	1		1				1			2		
Puukiipijä	4		3		2	5	1	1		1		
Mustarastas				1	1		1					
Räkättirastas	3						1					
Punakylkirastas							1					
Mustapääkerttu	1											
Hippiäinen	19	1		4	43	19	15		1	3		
Kottarainen	9		1	2								
Tilhi				7								
Varpunen	679	314	252	465	397	541	110	184	146	154	40	85
Nokkavarpunen										1		
Viherpeippo	5	13		38		1					1	
Urpiaainen	232	11	15	577	247	79	24	2	17	31		58
Vihervarpunen	3			3								
Punatulku	73	38	32	90	134	120	43	17	22	39	2	35
Taviokuurna		1										
Pikkukäpylintu	22		20	73	212	135	64	18	33	1	17	73
Isokäpylintu				6	27	80						
Loxia sp.	8	12	8			70						
Peippo	7						1					
Järripeippo	1			1								
Keltasirkku	213	73	156	80	117	84	90	93	78	5	24	21
Yhteensä yks.	2119	837	845	2037	1976	1999	870	487	431	387	162	429
Lajeja	33	22	20	25	24	23	26	15	15	15	12	15

Taulukko 1. Talvilintulaskentojen tulokset talvella 1981/82 Pohjois-Karjalassa. SY = syyslaskenta, VV = vuodenvaihteen laskenta ja UU = uusintalaskenta.

Syyslaskennan 13 reitillä laskettiin runsaan 100 km:n matkalla 5026 yksilöä 41 lajista, 10 reittikilometriä kohti tasan 500 yksilöä. Yksilömäärä jää ainoastaan 14 % edellisestä ennätystalvesta. Lajimäärää tosin kasvattivat muutamat myöhäiset vesilinnut, lokit, rasfaat, mustapääkerttu ja peippolajit. Varpusia oli lasketuista neljäsosa (1254), ja kymmenen runsaimman listaan kuuluivat lisäksi urpiaainen (835), talitiainen (710), varis (425), keltasirkku (383), harakka (355), hömötiainen (218), punatulku (206), käpylintu (173) ja käpytikka (105). Viimemainitut havupuiden siemensyöjät esiintyivät näytävästi läpi talven. Käpylintun edellisestä runsaasta esiintymisestä oli aikaa kolme vuotta (ks. taulukkoa 2).

Vuodenvaihteen laskennassa laskettiin 13 osittain eri reitiltä runsaan 110 km:n matkalta 3687 yksilöä 30 lajista, 331 yksilöä 10 reittikilometriä kohti. Käpytikkan ja käpylintujen runsaus sekä talitiaisten alkanut väheneminen näkyivät muuten varsin tavanomaisissa vuodenvaihteen luvuissa. Punatulkuja oli vielä normaalisti, mutta keltasirkkuja vain runsas kolmannes keskiarvoluvuista.

Laji	Vuodenvaihteen laskenta			Uusintalaskenta 1981/82
	1981/82	1980/81	1976/81	
Teeri	1,9	9,4	7,3	3,6
Käpytikka	7,9	2,1	3,5	8,6
Korppi	1,1	1,3	1,6	0,8
Varis	27,5	43,8	35,0	15,1
Harakka	30,3	49,8	33,5	20,1
Närhi	1,6	2,6	1,7	1,3
Talitiainen	37,3	52,1	48,5	22,2
Sinitiaainen	1,2	1,0	0,4	0,5
Töyhtötiainen	0,7	0,5	1,6	0,3
Hömötiainen	17,8	16,6	20,7	13,9
Puukiipijä	0,4	0,6	0,6	0,5
Hippiäinen	4,2	2,5	4,0	1,2
Tilhi	-	12,7	11,3	-
Varpunen	94,1	145,4	75,4	62,4
Viherpeippo	1,2	3,9	1,5	0,1
Urpiaainen	26,1	23,5	90,7	9,9
Punatulku	20,4	27,9	19,1	12,4
Taviokuurna	0,1	1,8	1,4	-
Käpylintu	24,2	-	10,7	25,6
Keltasirkku	25,8	64,9	71,5	21,3
Yhteensä	323,8	462,4	440,0	219,8
% kaikista	98	97		97

Taulukko 2. Tavallisimpien talvilintujen yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti vuodenvaihteen ja uusintalaskennassa talvella 1981/82 Pohjois-Karjalassa.

Taulukkoon 2 on koottu tavallisimpien talvilintujemme yksilömääriä 10 reittikilometriä kohti. Paavo Liimatan käyttämään taulukkoon olen lisännyt taviokuurnan sekä sinitiaisen, joka näyttää vakiinnuttavan asemaansa laajalti Pohjois-Karjalassa. Lisäksi olen yhdistänyt käpylinnun saman nimikkeen alle, koska niiden maastomääritys ei aina onnistu kokeneeltakaan. Näin saatu kahdenkymmenen lista kattaa viime vuosien yksilömääristä 97-98 %.

Uusintalaskennan kaikkiaan 19 reitillä, yhteispituudeltaan runsaat 170 km tavattiin 29 lajin 3866 yksilöä eli 227 yksilöä 10 reittikilometriä kohti. Ankaran keskitalven pakkaskauden jälkeen määriä voidaan pitää tyydyttävinä, sillä ne ovat noin 69 % vuodenvaihteen määristä (edellisenä talvena jokseenkin samoin, 68 %). Käpytikka ja käpylinnut esiintyivät runsaina, kun taas punatulkkuja oli ajankohtaan nähden vähän. Hippiäisiäkin oli vielä hengissä. Muuttolinnuista ennätti mukaan vasta ensimmäinen mustavaris.

Lajikohtaiset havainnot

Sinisorsa Lip Taipaleenjoki 1♂+2♀♀ läpi talven (LK,SN). 19.2. nähty Lip Myllypurossa (Pusat). 13.12. Eno Ahveninen 1♂ (VT). 8.3. Ilo Niemenjoki 1♂ (VT).

Telkkä Eno Ahveninen 6.12. 2 ja 13.12. 1♀-pukuinen (VT).

Pilkkasiipi Joe Hukanhauta 8.12 aamulla löytyi huonokuntoinen yksilö omakotitalon pihalta (T. Karkiaisen ilmoitus).

Joutsen Lie Hattuvaara, Koiteroinen. Pienessä purosulassa talventi nuori yksilö, jota ruokittiin viljalla ainakin 6.1.-23.3. (EL:n ilm.).

Varpushaukka Yhteensä enintään 23 havaittua. Joe 1/XII, 3/I, 3/II 1♂ reng., JT) ja 2/III. Lie 2/XII, 4/II ja 2/III. Lip 2/II ja 1/III. Eno, Kon ja Out kaikissa 1/II.

Kanahaukka Havaintoja puolet edellistalvesta: 17 yks., joista osa ilmeisesti samoja. Joe 3/XII ja 3/I. Lip 1/I. Eno 1/XII, 1/I, 2/II ja 2/III. Lie 1/I ja 1/II. Ilo 1/II ja 1/III.

Accipiter sp. Joe 1/I ja 1/II.

Ampuhaukka Joe Keskusta 1.2. 1 yks. (PR).

Riekko Talvihavaintoja: 27.11. Lie Petroniemi 15 yks. parvi ja 29.1. 3 yks. (KN), 28.12. Lie Sokojoki 20 yks. parvi (KN), 14.2. Lie Eno 10 (AM,KN,JHe). Eno Uimaharju 5.12. ja 9.12. 1 (AA,OS). Ilo Kivilahti 13.12. 1 (AA,OS) ja 31.1. 1 (A. Kinnunen). Kon Pilko 13.2. 4 yks. (Pusat). Out Kalaton 21.2. 2 (E. Halttunen). Juu Kojonniemi 8.3. 1 (JHa). Ilo Nehvonniemi 8.3. 1 (VT).

Teeri Myös tll:ssa selvästi näkyvin metsäkanalintu, jonka yksilömäärä Pohjois-Karjalassa nousee tuhansiin. Huomattavimpia parvia: Lie Jamali enimmillään 29.12. 60 yks., Lie Nurmijärvi 20.12. 50, Lie Hepovaara 12.3. 35, Out Kumivaara 9.1. 50, Juu Etelä-Vuokko 3.3. 33 ja jopa Joe Nolja 28.11. 37 yks. parvi.

Metso Ilmoitettu nähdyksi ainakin 32 yks., valtaosin 1-2 yks. paikkaan. Kuitenkin Lip Suursaari läpi talven 10-15 yks. parvi (ES), Ilo Patvinsuo 31.1. 5 (A. Kinnunen) ja 7.3. 2♂♂ ja 4♀♀ (AA,OS).

Pyy Kertyneessä aineistossa havaintoja 24 yksilöstä: Eno 2/I ja 1/II. Ilo 3/XII ja 2/II. Joe 1/III. Juu 1/XII ja 1/III. Lie 8/III. Out 1/III. Toh 4/III.

Peltopyy Liperin Papelonsaarella syksyllä 12, I 6, mutta III enää 1 (A. Kinnarinen ym.).

Fasaani Havaintoja Lieksasta: 27.11. Rauhala 1♂ (EL), 20.3. Saavanniemi 1♂ (JHe), 21.3. Timitra 1♂ (J. Jukola) ja 23.3. Rauhala 1♂ (HI).

Harmaalokki 27.12. Lie Asemanseutu 1+1 (KN).

Naurulokki 6.12. Eno Ahveninen 2 1kv yks. (VT).

Larus sp. 1.3. Rää Arvinsalmi 1 yks. (M. Haila).

Kesykyhyky Talvilintulaskennoissa (Joe, Juu, Lie) nähty 93, 36, ja 80 (Taulukko 1). Lieksan keskustan pulut ilmeisesti vähentyneet (EL).

Hiiripöllö 12.1. Kii Oskolankoski 1 (Pusat).

Varpuspöllö Talvihavaintoja mahdollisesti vain kolmesta yksilöstä Joensuussa: Nolja 17.1., 17.2. ja 6.3. (HKa,ELaa), Marjala 24.1. (ELaa) ja Iiksenvaara 22.2. (JM,KK).

Lehtopöllö Maaliskuun alun soidinhavaintoja Joensuun Nolja 2.3. (ELaa) ja 6.3. (HKa) sekä 4.3. Vainonniemestä (ELaa).

Lapinpöllö Neljä havaintoa Lieksasta: 19.12. Lamminkylä (M. Kilpeläinen), 29.1. Märajälähden koulu ja 30.1. Tiensuu (O. Martiskainen) sekä 2.2. Sokojärvi (J. Nevalainen), kaikissa 1 yks.

Viirupöllö 25.12. Lip Suursaari 1 (ES), 14.1. Joe Repokallio 1 (JM) ja 2.2. illalla klo 21.30 Lie Tainionvaara, tienpenkällä saaliinaan ♂-teeri (O. Ikonen).

Helmpöllö Ilmeisen vähissä. 22.12. Lieksassa 1 (AA,OS).

Harmaapäätikka Havaintoja mahdollisesti vain kahdesta yksilöstä. Eno Uimaharju 23.11.-22.1. 4 havaintoa 1 yksilöstä (AA,OS). Lie Jamali 28.12.-8.3. 8 havaintoa 1♂:sta (E. Tuppurainen).

Käpytikka Ennätysrunsas läpi talven, ks. tll:t! Esim. ruokintapaikoilla rengastettu ja kontrolloitu talven aikana: Joe Niinivaara 10 (JT), Repokallio 6, Sulkuniemi 10 ja Hasanniemi 4 (JM) sekä Lip Kuorinka 7-8 (Pusat). Joe Nolja XII-I 10, II 9 ja III 6 (ELaa). 9.3. Ilo Nehvonniemi 30-40 yks. 15 km:n matkalla (VT). 12.3. Lie Kontio- ja Särkilammen kelomaastossa kuului ja näkyi 12 yks. samoille jalansijoille (TM).

Pikkutikka Havaintoja eniten Liperistä: 6.12. Niva 1 (PS), 23.12. Kirkonkylä 1 (LK), 7.2., 20.2. ja 7.3. Kuorinka 1♀ (Pusat, JM) ja 15-28.2. Suursaari 1 päivittäin (ES). 13.12. ja 16.1. Kon Selkie 1♂ (HKo, KK, JM). 3.3. Joe Nolja 1 (HKa).

Pohjantikka Joulu-maaliskuulta 11 havaintoa, enin osa (7) Lieksasta: 5.12. Rauhala 1♂ (KN), 6.12. Kaupunginniemi 1 (HI), 26.12. Asema/Rantakylä 1 (JHe ym.), Rantakylä 27.12. 1♂ (AM,KN), 17.1. 1♂ (AM,KN) ja 24.1. 1 (JHe) sekä 6.2. Tiensuu 1♂ (TM). Lisäksi Juu Etelä-Vuokko 16.12. 1♂ ja 20.1. 1♀ (JHa), Nur Bomba 31.1. 1 (JT ym.) ja Kon Lehnonharju 1.3. 1♀ (JHy).

Palokärki Havaintoja ilmoitettiin ainoastaan 5. Lie Sarkkila 27.11. ja 29.1. 1♂ (KN), Varisvaara 21.2. 1 (AM) ja Siikasuo 3.4. 1 (EL). Lip Kyläsarkka 2.1. 2 yks. (KH).

Korppi Varsin paljon havaintoja, joiden valtaosa yksittäisistä linnuista ja pikkuparvista. Lie Riihivaaran kaatopaikalla 31.12., 6.2. ja 7.3. 10 yks. (JHe,EL), Joe Repokallio 8.12. 9 yks. (JoP). Lieksasta lisäksi toistakymmentä havaintoa, useimmin 1-2 yksilöstä. Havaintujen yksilösummat muista kunnista: Joe 21, Out 6, Lip 5, Ilo 3, Juu 2, Kon 2, Pyh 1, Eno 1 ja Rää 1.

Varis Talvikannat keskiarvoa alemmat, ks. tll:t! Esimerkiksi Joe Repokallion kaatopaikan suurimmat parvet XII 60, I 90 ja III 35 yks. (JM). Lie Riikolanlampi 20.12. 100 (JHe) ja Riihivaaran kaatopaikalla 6.2. 50 (EL).

Naakka Joe Keskusta 4.3. 6 yks. (PJ,HKa).

Harakka Variksen tavoin edellistalvea vähemmän. Suurimmat yksittäisen paikan määrät todettu Lie Riihivaarassa, vielä 6.2. lähes 50 (EL).

Närhi Yleinen laji kautta Pohjois-Karjalan, mutta lajin talvikäytettyymiseen eivät kuulu suuret parvet. Esimerkiksi Joe Noljaikka XII 6, I 5 ja II-III 4 yks. (ELaa).

Talitiainen Todella runsas loka-marraskuussa (ks. syksyn 1981 vaelluslinnut, Siipirikko 4/82!), mutta joulutammikuun pakkaudet kohtelivat kaltoin talitiaiskantoja. Jo vuodenvaihteessa olivat kannat neljänneksen alle edellistalvistien. Esimerkiksi ruokintapaikallani, Joe Niinivaara. käsittelin talviruokintakautena 136 eri yksilöä, joista ainoastaan 22 vuodenvaihteeseen.

Sinitiaainen Piskuinen, mutta energinen tiaskaunotar näyttää valtaavan tehokkaasti Pohjois-Karjalaa. Esiintymisalue ulottuu jo ainakin Juukaan, vaikka painopiste onkin alueen eteläpuoliskossa. Lintu, pari kuuluu varsin monen ruokintapaikan vieraisiin. Lasketut määrät edellistalvista luokkaa, jos kohta tilastollinen yksilömäärä (74) sisältää osittain samojaakin. Kuntatilasto (sisältäen myös tll:t): Joe 4/XII, 11/I, 8/II ja 19/III. Eno 3/XII, 5/I,)/II ja 5/III. Lie 4/XII ja 1/III. Lip 1/XII-II. Juu 2/III.

Kuusitiainen Kaksi havaintoa Joensuusta: Noljaikka, 2 ruokintapaikalla läpi talven (PJ,HKa,ELaa,PR). Repokallio, 15.12. ja 5.3. 1 (JM).

Töyhtötiainen Vähälukuinen laji, 1-2 yks. eri havaintopaikoissa. Havaintokunnat Eno, Joe, Juu ja Lie.

Hömötiainen Runsain metsäseutujen tiainen asuttaa myös taajamien reunaosia. Esimerkiksi Joe Noljaikka noin 30/XII- noin 20/III (ELaa). Runsaus vähenee kohti lehtipuita kasvavia yhtenäisempiä asutusalueita, esimerkiksi ruokintapaikallani Joe Niinivaara 4 yksilöä.

Pyrstötiainen Vaellus (ks. Siipirikko 4/82) jatkui heikentyneenä vielä vuodenvaihteen tienoille. Lieksan Rauhalassa nähtiin 2.12.-6.1. noin 40 yksilöä kahdeksassa parvessa (HI,EL,AM,KN), Enon Uimaharjussa joulukuussa 25 yks. kolmessa parvessa (AA,OS). Näiden lisäksi Joe Noljaikka 12.12. noin 10 (HKA,PR), Joe Repokallio 15.12. noin 10 (JM) ja Lie Timitra I alussa noin 6 (A. Hämäläinen).

Pähkinänakkele Talvilintuhavainnoissa tietoja ainakin 13 yksilöstä: Lie 6, Joe 4, Eno 1, Lip 1 ja Pyh 1. Nakkelin talvikauden esiintymistiedot on koottu erilliseksi artikkeliksi (ks. sivu 16).

Puukiipijä Ankaran talven huomioiden havaintoja varsin normaalisti. Lie 9/XII, 1/I ja 5/III. Joe 3/XII, 2/I, 1/II ja 5/III. Lip 3/XII, 1/I, 1/II ja 1/III.

Koskikara Havaintoja ainakin 44 yksilöstä. Lie Suomi 30.11. 1, 14.2. Eno Siikajoki 2 yks. (reng.,EL), 28.2. Ruunaa Paasikoski 6 (JHe), Sokovaara Myllykoski, enimmillään 28.3. 3 (TM), 25.3. ja 30.3. Laklajoki 1♂ (reng.,EL). Ilo Niemenjoki 8.3. 2 ja Möhkö Koitajoki 10.3. 2 (VT). Tuu Öllölä, Ylä- ja Alajärven välisessä sulassa 2 yks. X alkaen

(Marianne Koljonen). Kii Huhtilampi, Ruskeakoski 25.2. 4 (O. Eskelinen). Kon Mertalampi-Myllypohja 24.1. 1 (ELaa), Kissapuro 6.3. 1 (PJ, HKA). Eno Sirkapuro 14.2. 5 ja Enonjärven luusua 24.1. 1 (VT). Juu Timovaara 1 talven (V. Nevalainen). Lip Taipaleenjoen Siikakoski 22.11.-4.4. 1-2 yks. (SN), Myllypuro 19.2. ja 27.2. 1 (SN,Pusat). Out Lähtevä, läpi talven purolla, enimmillään 13.3. laskettu 4 (EH, TR), Ruokonen XII-I 1 (M. Hirvonen) ja Lietukkajoki X-IV puoliväliin 4 (Tyyne Savinainen).

Mustarastas Talvihavaintoja tiedossa vain Lieksasta: 26.12. Keskusta 1 yks. (JHe ym.), 11.1. Rauhala 1 (HI), 1♂ talvehtinut Nurmestiellä (M. Eskelinen).

Räkättirastas Lie Rauhala Mäntykallio 8.1. 1 ja 16.3. 2 (KN).

Hippiäinen Määrät keskiarvolukemissa, edellistalvea suuremmat, uusintalaskennoissa edellistalveen nähden kolminkertaiset. Ks. tll:t ja taulukot! Alueelliset erot suuret. Joensuussa tammikuun jälkeen kateissa (HKA,ELaa,JM), Lieksassa tavattu kymmeniä. Laskentatulosten perusteella näyttäisi noin kolmannes hippiäisistä selviytyneen ankarista pakkasista.

Tilhi Nopean syys-lokakuisen muuton (ks. Siipirikko 4/82) jälkeen vähissä, sydäntalvella kateissa. Joe Hasanniemi 5.12. ääntä (PJ,HKa). Eno Uimaharju 6.12. 3 ja 9.1. 1 yks. (AA,OS). Lie Jamali 11.3. ääntä (E. Tuppurainen).

Lapinharakka Lip Käsämä 28.2.-18.3. 1 yks. ruokintapaikalla (SN).

Kottarainen 1 yks. talvehti onnistuneesti Joe Repokallion kaatopaikalla, josta monia havaintoja XII-III. Eno Uimaharju 19-27.12. 1 yks. (AA,OS). Lie Sokojoella nähtiin 8.11. 2 talvehtimista yrittävää, toinen viimeksi XII alussa ja toinen löydettiin kuolleena 19.12. (EL).

Varpunen Tll:n selvästi yksilörikkain laji, vaikkei yltänytkään edellistalven ennätyslukuihin. Suurimmat parvet Joe Repokallio XII 170, I 220 ja II 250 (JM).

Pikkugarpunen Pääesiintymisalueetta ei havainnoitu. Lip Kyläsärkkä 8-11.11. 4 yks. (ES), Lip Kirkonkylä 29.11.-5.3. enimmillään 8 (LK, RLR). Joe Linnunlahti 14.11.-13.3. usein 1 (Pusat), samoin Joe Niinivaara 8.2.-12.5. (JT). Jälkimmäinen yksilö, joka ilmeisesti kierteli muillakin ruokintapaikoilla (A. Kokkonen) osoittautui samalla paikalla edellisenä talvena rengastetuksi.

Nokkavarpunen Runsaat havainnot kootaan myös erilliseksi katsaukseksi. Etenkin helmikuun puolivälistä alkaen lukuisia havaintoja. Valtimo kk 8.2. 2 yks. (J. Kallamäki). Lie Jamali 15-16.2. 1 (E. Tuppurainen), 23.2. Keskusta 1 (V. Karpin) sekä 8.3. ja 15-16.3. Lampela 1 (JHe). Eno Uimaharju 31.12. 4 yks., 10.1.-14.3. 10 yks. ja lisäksi 14.2. 2 (AA,OS). Lip Viinijärvi I-27.2. 2 yks. (SN). Joe Hasanniemi 5.12. 1 yks. (HKA). Lajin liikehdintä Joensuussa käynnistyi varsinaisesti II viimeisellä viikolla jatkuen huhtikuulle. Enimmillään niitä esimerkiksi Otsolassa ja Linnunlahdella nähtiin 15-18. Toistakymmentä yksilöä rengastettiin ja useita näistä pyydystettiin uudelleen eri ruokintapaikoilta (ELaa,JM,JuP,JT ym.).

Viherrpeippo Vakiinnuttanut asemansa säännöllisenä talvehtijana, vaikka määrät olivatkin alle puolet edellisestä huippupalvesta. Enimmäkseen muutamia yksilöitä lintulautavieraana laajalti Joe, Lie, Lip ja Eno, enimmillään noin 10, kuten 25.2. Lie Lampela (KN) ja 27.2. Lie Keskusta (AM). 4.3. Joe Niinivaaran alueella yht. 13 (PJ,HKa). Samalta paikalta XII-III puoliväliin 19 rengastusta, edellisenä talvena 44 (JT).

Nokkavarpusen rengastuksessa on rukkaset tarpeen (Valok. E. Lappi)

Tikli 5.12. Joe Hasanniemi 1 (PJ,HKa,JM).

Vihervarpunen Kolme talvihavaintoa. 29.11. Lip Kuorinka noin 10 (Pusat). 16-17.1. Lip Kyläsärkkä 2 (KH). 8.1. Joe Otsola 1 (HKA).

Urpiaainen Talvehtijoita keskimääräistä runsaammin. Esimerkiksi ruokintapaikallani Joe Niinivaara sydäntalven ykköslaji, jota rengastin tasan 100 yksilöä. Talviparvet yleensä noin 5-25, enintään 40-50 yks. suuruisia. Talvilintulomakkeilla ilmoitettu tietoja Eno, Joe, Kon, Lip ja Out, joista joitakin määrämmainintoja kahdesta ensimmäisestä. Joe noin 160/XII, noin 50/I-II ja yli 80/III. Eno 250/XII ja 50/I.

Tundraurpiaainen Ks. rariteettikatsausta Siipirikossa 4/82! Kahden urpiaislajin runsaussuhteita kuvannee, että ruokintapaikallani Joe Niinivaara rengastamaani 100 urpiaista vastasi 3 tundraurpiaista, joista kaksi rengastin 27.12. ja yhden 15.2.

Punatulkku Marraskuun lopulta alkanut runsas esiintyminen Joensuussa katkesi tammikuun alkupäivinä (JM,JT). EL:n rengastukset myös Lieksassa epätavanomaiset 13/XI, 50/XII, 5/I ja 5/III. JT:n Joe Niinivaaralla eri talvikausina pyydystämät yksilöt 24/XI, 78/XII, 18/I, 27/II ja 20/III. Kokonaismäärä edustaa heikon marjatalven normaalilukemia.

Taviokuurma Marraskuun jälkeen 7 havaintoa. 5.12. Joe Hasanniemi 1 SE (PJ,HKa,MM,JM), 27-28.1. Lie Lampela 3 (JHe), 6.2. Lie Rantala 4 (KN), 13.2. Pöl Huhmarisvaara 1 NW (JHy), 16.2. Lie Sarkkila 5 (KN), 4.3. Lie Tiensuu 10♀ (TM) ja 11.3. Joe Repokallio 1 (JM).

Käpylinnut Hyvä käpylintutalvi, kuten jo edellä laskentoja selvitetäessä on todettu. Havaintoja laajalti koko alueelta, jolta on saatu talvilintutietoja, eniten Joe, Lie ja Lip. Merkittävää vähenemistä ei

talven mittaan ollut havaittavissa. Tll:n yksilömääristä ilmoitettu pikkukäpylinnuiksi 76 %, isokäpylinnuiksi 13 % ja Loxia sp:ksi 11 %. Isokäpylinnun vahva alue näyttää olleen Lieksa: esimerkiksi 27.12. nähtiin Jamalissa 11 (E. Tuppurainen) ja I-II Rauhalassa useamman kerran 10 yks. (AM,KN).

Peippo Talvehtijoita Joe Noljakka 6.12. 3 (ELaa), 12.12. 10♀ (HKA, PR), 19.12. 1 (ELaa). Joe Linnunlahti 13-14.11. 10♂ ja 3.1.-14.3. usein 1♀ (Pusat). Lip Kirkonkylä 6.12. 1 (RLR). Eno Uimaharju 10-12.12. 10♂ (AA,OS). Lie Lampela 7.12.-21.3. 10♀ (JHe ym.). Lie Rauhala, Mäntykallio samoin talvehtiva 0♀ (KN).

Järripeippo Talvihavaintoja peipon tavoin ja osin samoilta paikoin. Joe Noljakka 12.12. 1 (HKA,PR), Lip Kuorinka 6.12. ja 23.1. 10♂ (JM, JuP,VP), Lip Kirkonkylä 6-22.12. 1-2 ja 15-22.3. 1 (RLR), Lip Kyläsärkkä 9.1.-2.3. 1 (KH). Eno Uimaharju 27.1. ja 12.2. 10♂ (AA,OS).

Keltasirkku Lasketut määrät selvästi keskiarvoja ja edellistalvea pienemmät, ks. tll:t! Esimerkkeinä Joe Repokallion suurimmat parvet XII 40, I 20, II 10 ja III 55 ja Asevelikylässä III 70 (JM). Joe Noljakka XII noin 50 ja I-III noin 40 (ELaa).

Joulukuun alun ja maaliskuun puolivälin välisenä aikana tiedetään Pohjois-Karjalassa tavatun ainakin 64 lajia, mikä on normaalia enemmän, kaiketi "hyvää kansallista tasoa." Määrään on poimittu valkoselkätikka rariteettikatsauksesta (Siipirikko 4/82). Lintuharrastajan kannalta talvikausi oli tapahtumarikas, vaikkei aina kovin linturikas. Kaupunkiasujaa ilahduttivat alkuun ennätysmäiset talitiaismäärät ja lupaavasti alkanut, mutta ankaran pakkaskauden tylästi katkaisema punatulkkujen esiintyminen. Urpiaiset pitivät yllä kylmimmän kauden lintulautaruokkijan mielenkiintoa, kunnes yllättävät nokkavarpusparvet varastivat huomion helmikuun loppupäivistä alkaen.

KIRJALLISUUS

LEIWO, M. 1982: Rariteetit 1981 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 9 (4): 148-155.

LIIMATTA, P. Talvilinnut Pohjois-Karjalassa

- 1976/77. - Siipirikko 4 (2): 50-56.
- 1977/78. - " 5 (3): 77-84.
- 1978/79. - " 7 (2): 8-15.
- 1979/80. - " 7 (4): 82-90.
- 1980/81. - " 9 (1): 8-15.

MIETTINEN, J. 1982: Syksyn 1981 vaelluslinnut. - Siipirikko 9 (4): 144-147.

=====

M Y Y T Ä V Ä N Ä

Pohjolan linnut värikuvin 1 & 2, hinta yhteensä 230 mk.
Tarja Makkonen, Merimiehenkatu 43 A puh. 209662

KAHDEN PÄHKINÄNAKKELI RODUN Sitta e. europaea ja Sitta e. asiatica VAELLUS POHJOIS-KARJALASSA 1981/82

Juha Miettinen

Pähkinänakkelien Suomeen ulottuneita suurvaelluksia on 1900-luvulla havaittu 5-6. Viimeksi havaittu vaellus syksyllä-talvella 1976/77 oli ennätysellinen; tällöin nakkeleita havaittiin Suomessa tuhansia. Muiden suurempien vaellusten aikaan on havaintoja tehty korkeintaan sadoista eri yksilöistä.

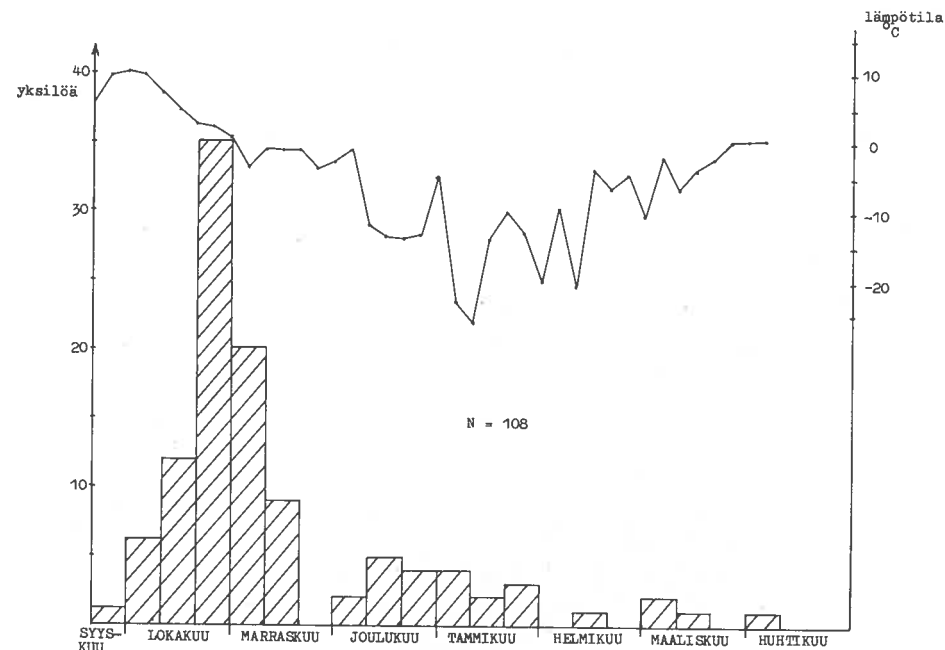
Yllättävän pian edellisen suurvaelluksen jälkeen lähtivät nakkelit liikkeelle syksyllä 1981. Vaelluksen voimakkuus oli suurin piirtein vuoden 1962/63 vaelluksen luokkaa. Erityisen mielenkiintoiseksi tämän kertaisen vaelluksen teki kuitenkin se, että vaelluksella havaittiin ensimmäistä kertaa kahta eri rotua nakkeleita.

Jo vaelluksen 1976/77 nakkelihavaintoja kerättiin menestyksellisesti Pohjois-Karjalassa sanomalehtien välityksellä. Samaa menetelmää käytettiin nytkin: Matti Kapanen laati kaksi vetoomusta (2.11.-81 ja 18.1.-82) sanomalehti KARJALAISEEN. Yleisöltä saatiin jälleen suurin osa yhteenvedon nakkelihavainnoista.

VAELLUKSEN KULKU

Ensimmäinen havainto pähkinänakkelista tehtiin 27.9. Lip Kuoringassa. Lokakuun alkupuolella nähtiin yhteensä 5 uutta yksilöä, mutta vasta lokakuun puolivälin jälkeen havainnot lisääntyivät. Vaelluksen alku oli siten selvästi myöhäisempi kuin aikaisempien suurehkojen vaellusten. ERIKSON (1970) havaitsi nakkelien määrän lisääntyvän lämpötilan laskiessa syksyllä 1962. Myös syksyllä 1968 nakkelien esiintymisen huippu osui kylmimmälle jaksolle (OJANEN 1976). Sama ilmiö on havaittavissa myös tässä aineistossa (ks. kuva 1). Loka-marraskuun vaihteessa oli syksyn ensimmäinen pakkasjakso ja voimakas lumisade. Samaan ajankohtaan osui myös nakkelivaelluksen huippu, kuten myös vuoden 1976/77 vaelluksessa Pohjois-Karjalassa. Toinen lämpötilan selvä lasku tapahtui joulukuun alussa. Myös tällöin lisääntyivät uudet nakkelihavainnot, joskin kokonaismäärä ei enää noussut suureksi.

Joulukuun pakkasjakson aikana löydettiin kuolleena kaksi pähkinänakkelia. Koska myöhemmin talvella ei kovienkaan pakkasten aikaan tullut tietoon yhtään uutta tappiota, lienevät ensimmäiset pakkaset jo karsineet talventivien lintujen joukosta heikoimmin kylmään sopeutuneet. Pähkinänakkeli on melko heikosti kylmään sopeutunut laji eikä se kes-

Kuva 1. Vuorokautinen keskilämpötila viiden päivän jaksoissa Joensuuissa sekä uusien nakkelihavaintojen määrä kymmenen päivän jaksoissa Pohjois-Karjalassa 1981/82. Havainnoista on otettu mukaan vain ne, joista tiedetään päivämäärä riittävän tarkasti.

tä Suomen ankaria, kosteita talvia. Vaikka talvet Siperiassa ovat kylmiä selviävät nakkelit paremmin, koska ilmasto on kuivempi (ERIKSON 1970). Venäjällä Ural-vuoriston länsipuolella pähkinänakkelin levinneisyysalue ulottuu pohjoiseen vain 60°-leveyspiirille asti. Maalis-huhtikuulla havaitut uudet nakkelit viittaavat alkaneeseen kevätliikehdintään. Tällöin nakkelit hävisivät vakituisilta lintulaudoiltaan; viimeiset havainnot tehtiin Lip Kuoringassa 18.4. ja Kit keskustassa 13.4. Tosin viimeisiä havaintoja ei tarkemmin yritetty selvittää.

HAVAINNOT KUNNITTAIN

Seuraavassa luetellaan kaikki yhdistyksemme tietoon tulleet havainnot. Sulkeissa oleva numero tarkoittaa alueella havaittujen nakkelien oletettua vähimmäismäärää. Havainnoitsijan nimi on ensimmäisen kerran kokonaan, myöhemmin vain lyhenteellä.

Joensuu (20)

Sulkuniemi. 7.10. 1 yks. ruokintapaikalla (rengastettiin, J. Miettinen), 14.10. 2 yks. (toinen kontrolli, toinen rengastettiin, JM). Toinen nakkeleista siirtyi Koppolan Karhumäkeen (750 m ESE), toinen Kirsikkatie-Mesikkapuistikon lintulaudoille (500 m N) (P. Kejonen, R. Koskela, V. Nousiainen).
 Niinivaara. 7.11. alkaen ain. 1 yks. pyöri Hukanhaudantie-Tapionkatu-Mäyränkatu maastossa tiaispurvessa (H. Päivinen, A. Parviainen) ja rengastettiin 22.11. (JM). 23.10. 1 yks. käväisi tyhjällä lintulaudalla Tonttulankadulla (A. Kokkonen). 18.11. 1 yks. lintulaudalla Kalhunkiellä (H. Kurki).
 Matara. 27.10. alkaen 1 yks. Matarantiellä lintulaudalla (V. Kurki); rengastettiin 4.11. (JM).
 Iiksenvaara. 13.12. 1 yks. lintulaudalla Ketunpesillä (Soininen), 7.3. 1 yks. Mäntylä (Varis).
 Asevelikylä. 25-30.10. 1 yks. lintulaudalla Värttinätiellä (rengastettiin 25.10. JM).

Pähkinänakkeli (Sitta e. asiatica) (Valok. M. Kapanen)

Keskusta. 31.10. 1 yks. Kauppakatu 53:n pihassa (H. Saikkonen).
 Utra. 21.1. ja 14.2. 1 yks. Tukkimiehentiellä (E. Lukkarinen, K. Varonen).
 Kanervalva. 31.10. 2 yks. lintulaudalla Rentukkatiellä, myöhemmin 1 yks. (A. Riikonen), joka rengastettiin 6.11. (JM). Kaislakadun-Matarantien männikössä 6-29.11. 1 yks. tiaispurvessa (H. Pöysä, O. Kurttio). Ilmeisesti samoja tai Peipontiellä rengastettuja lintuja koskevat seuraavat havainnot: 16.12. 1 p Otsola (H. Kauhanen), 19.12. ja 6.1. 1 p Kanervalva (HK, P. Rehn).
 Linnunlahti. Sekä 17.10, että 7.11 rengastettiin 1 yks. Peipontiellä ruokintapaikalla (J. ja V. Pusa). Ilmeisesti toinen linnuista nähtiin 2.11. Teerentiellä (P. Pippola) ja 31.12. Peipontiellä (VP). Toinen nakkeli löytyi 19.12. kuolleena Ahmankadulta (450 m NW) (J. Piironen).
 Noljakka. Koivuvaaralla kantoi nakkeli-pariskunta viljasiihosta kauranjyviä varastoihinsa 13.10 alkaen (E. Laaninen). Linnut rengastettiin 24.10. (JM). Vielä 20.1. nähtiin 2 yks. (HK), jonka jälkeen ain. 1 yks. 27.3. asti pääasiassa Aavarannantiellä (ELN ym.).
 Onttola. Marraskuusta alkaen 1 yks. Hillatie-Marjalantiellä lintulaudoilla (Mäensivu, L. Tarvainen). Nakkeli rengastettiin 17.2. (JM).
 2.1. 1 yks. lintulaudalla Kytölänkadulla (JPN).

Liperi (18)

Kuorinka. 27.9. tavattiin ruokintapaikalla verkossa syksyn ensimmäinen pähkinänakkeli, joka sai renkaan koipeensa (J. ja V.P, M. Alanen). Nakkeli viihtyi paikalla ainakin 18.4. asti. 3.10. rengastettiin 1 yks. ja 23.10. jälleen 1 yks. samassa paikassa (J. ja V.P, MA). 12.3. 1 yks. Rantasuolla (VP).
 Käsämä. Marraskuun alusta alkaen 1 yks. lintulaudalla, rengastettiin 14.2. (L. Vuotilainen, MA). 3.4. 1 yks. lintulaudalla ammattikoululla (S. Nuolemo).
 Saariniemi. Murtolahdessa yhteensä 3 nakkelia: 14.11.-23.12. 1 yks. (Piironen, MA rengasti), 1-23.12. 1 yks. ja 30.12.-20.1. 1 yks. lintulaudalla (Piironen, MA).
 Särkijärvi. 30.10. 2 yks. (M. Pisto/L. Karttunen).
 Salokylä. 20.10. alkaen 1 yks. (J. Immonen/LK).
 Mattisenlahti. Lokakuun lopusta alkaen 1 yks. lintulaudalla Maironlahdessa (R. Korhonen).
 Härkinvaara. Tammikuun puolivälissä 1 yks. lintulaudalla (E. Silvennoinen).
 Kirkonkylä. 15.10. alkaen 1 yks. lintulaudalla (Olkkonen). 18.10. 1 yks. ortodoksisen kappelin luona (LK, SN, R-L. Räsänen). 1.11. alkaen 1 yks. ja 5.11. myös toinen yks. lintulaudalla lääkärintalo (E. Sälekivi/LK). Ilmeisesti toinen nakkeleista siirtyi joulun tienoissa noin 300 m päähän lintulautavieraaksi (K. Hyötyläinen/LK).

Pyhäselkä (11)

Niittyalahti. 26.10. 3 yks. tiaispurvessa (H. Kirjavainen), myöhemmin ain. 1 yks. opiston lähiympäristössä lintulaudoilla (V. Tuominen), rengastettiin 3.11. (JM). "Koko talven" 1 yks. Toivonniemessä (J. ja V.P).
 Suhmura. 11. ja 30.12. 1 yks. (V. Kinnunen/VP). Joulusta alkaen ain. 1 yks. lintulaudalla (I. Kinnunen).
 Hammaslahti. Marraskuun puolivälistä alkaen 1 yks. lintulaudalla (K. Tolppanen).
 Niva. "Koko talven" 1 yks. lintulaudalla koululla (S. Tarmanen).
 Suoranta. 10.10. alkaen 1 yks. koulun ja lähitalojen lintulaudoilla (Vatanen, K. Miettinen).

Honkala. 26.10. alkaen 2 yks. (mahd. ♂) lähitalojen lintulaudoilla (S. Moilanen, P. Rätty). Toinen nakkeleista rengastettiin 24.1. (JM, K. Koskela).

Kontiolahti (9)

Iksenniitty. Koivikkolantilalla 27.10. 1 yks. tiaisparvessa (E. Härkönen).
Ottola. Lykynvaaran hyppyri 16.10. 1 yks. kiertelevä tiaisparvessa (ELn).
Kirkonkylä. 1.10.-7.11. Mäntytiellä 2 yks., joista ainakin toinen joutui kissan suuhun ja toinenkin hävisi (S. Lehikoinen). Kuollut nakkele toimitettiin myöhemmin Joe Korkeakoululle. 29.10. 1 yks. kävi tarkastamassa tyhjän lintulaudan ison pappilan vieressä (M. Pihlatie).
"Talvella" 1 yks. lintulaudalla (S. Elo/KV).
Varparanta. Kirmukallio loka-marraskuun vaihteesta alkaen ainakin 3 (mahd. jopa 6 yks.!) ruokintapaikalla (R. Takkunen, Pajarinen), 29.1. ja 14.2. rengastettiin yht. 2 yks. (JM). Katajaranta 1 yks. marraskuulta alkaen lintulaudalla (J. Turunen).

Liekka (8)

Vuonisjärvi. Joulukuun alusta alkaen 1 yks., joka kävi paikallisten hömötiaisten tapaan syömässä kädestä! (K. Eronen).
Vuonilahti. Lokakuun lopusta alkaen 1 yks. lintulautavieraana (M. Jaatinen).
Petroniemi. 16.11. 1 yks. kolusi metsässä mäntyjen tyviosia (E. Lappi).
Rauhala. 16.10. 1 yks. (ELi). Vanhahautausmaa 22.10. 1 yks. (K. Nuutinen).
Rantakylä. Lokakuun lopusta alkaen 1 yks. lintulaudalla (A. Tolvanen). Ilmeisesti saman yksilön havaitsivat A. Määttä ja KN 17-24.1.; 24.1. nakkeli lauloi innokkaasti.
Keskusta. Koski-Jaakonkadulla 1 yks. noin 15-31.12. lintulaudalla (Ropponen/ELi).
Mäntyvaara. 8-10.1. 1 yks. lintulaudalla (P. Riikonen/ELi).
Varpanen. 3.1. 1 yks. haki riihen sisältä jyviä (L. Kiiskinen).

Juuka (7)

Nunnanlahti. Marraskuun alussa 2 yks. muutaman päivän (I. Holopainen).
3.3. 1 yks. lintulaudalla.
Larinsaari. "Talvella" 1 yks. lintulaudalla (KV).
Kirkonkylä. Marraskuun alusta alkaen 1 yks. lintulaudalla (J. Korhonen). 15.12. alkaen 1 yks. lintulaudalla Kontuvaarantiellä (M. Puustinen). "Syksyllä" 1 yks. (H. Lehtoranta).

Polvijärvi (7)

Kirkonkylä. Marraskuun alussa 1 yks. ääntelyä metsiköstä (P. Hottola).
Toisaalla 2.1. ja 16.1. 1 yks. lintulaudalla (Kankkunen).
Martonvaara. Lokakuun lopussa ainakin 4, myöhemmin 2 yks. (E. Levinen). Ilmeisesti samoja yksilöitä koskee myös havainto: loka-marraskuun vaihteesta 1 yks. ain. 2 viikkoa lintulautavieraana (H. Pönkkä).
Rauanvaara. 25.10. 1 yks. tiaisparvessa (PH, Ismo Glad).

Eno (6)

Ukkola. Joulusta alkaen 1 yks. lintulaudalla (A. Turunen).
Uimaharju. Loka-marraskuun vaihteesta alkaen 1 yks. lintulaudalla (P. Kurki). 23.12.-13.3. 1 yks. toisaalla ja 4-6.1. 1 yks. toisaalla (A. Airaksinen, O. Saaristo).

Hutunvaara. "Koko syksyn" 1 yks. lintulautavieraana (E. Justander).
Hirviniemi. 14.11. alkaen 1 yks. lintulaudalla (S. Pölönen).

Rääkkylä (5)

Kirkonkylä. 29.10. 2 yks. (M. Marienberg/LK). 18.12. alkaen 1 yks. lintulaudalla (T. Makkonen). 22.1. alkaen 1 yks. lintulaudalla 1 km kirkonkylältä Liperiin päin (H. Laasonen).
Vuoniemi. Lokakuussa 1 yks. tiaisparvessa (H. Räsänen).

Ilomantsi (4)

Kirkonkylä. 15.10. 1 yks. ruokaili koivujen rungoilla pihapiirissä (T. Lehtonen). Lokakuun lopusta alkaen 1 yks. lintulaudalla Sissipolulla (R. Hattunen). Marraskuun alusta alkaen 1 yks. lintulaudalla Roivaanpolulla (R. Varis).
Mekrijärvi. 2.11. törmäsi nakkeli Jokk:n Mekrijärven tutkimusaseman ikkunaan selviten kuitenkin hoidon jälkeen lentoon. Nakkeli jäi vakituiseksi lintulautavieraaksi (A. Riikonen) ja se rengastettiin 17.11. (JM).

Nurmes (4)

Keskusta. 13.2. 1 yks. lintulaudalla Kimpitiellä (K. Vaahersola).
Porokylä. Marraskuun puolivälistä alkaen 1 yks. lintulaudalla Kynsiniemessä (T. Nevalainen).
Ylikylä. Marraskuun alusta alkaen 1 yks. lintulautavieraana, kävi myös syömässä kädestä! (P. Ahonen).
Lehtovaara. Loka-marraskuun vaihteesta ja 15.12. lintulaudalla 1 yks. (A. Tavi).

Kesälahti (3)

Keskusta. Lokakuun alusta alkaen 1 yks. lintulaudalla rautatieaseman lähellä (A. Saukkonen). "Koko syksyn" 1 yks. lintulaudalla (S. Savolainen).
Varmonkylä. "Koko syksyn" 1 yks. (S. Savolainen).

Kitee (3)

Keskusta. "Koko syksyn" 1 yks. lintulaudalla (A. Tapanainen). 16.1.-13.4. 1 yks. lintulaudalla Iitantiellä (E. Lautamäki).
Sepänniemi. 28.10. 1 yks. kävi tyhjällä lintulaudalla (R. Hirvonen).

Outokumpu (3)

Alavinkylä. Lokakuun lopusta alkaen 1 yks. lintulaudalla päivittäin (R. Pakarinen).
Keskusta. "Loka-marraskuussa" 1 yks. (E. Turunen).
Varislahti. Raiskio noin 15.10. alkaen 1 yks. lintulautavieraana (ET).

Tuupovaara (2)

Öllölä. Koulu 30.10. alkaen 1 yks. lintulaudalla, kävi myöhemmin syömässä kädestä! (M. Pennanen).
Kirkonkylä. 4-18.11. 1 yks. lintulaudalla (S. Suhonen).

Valtimo (2)

Kirkonkylä. 17.11. alkaen 1 yks. lintulaudalla Piirolanrannassa (A. Meriläinen). 13.1. 1 yks. lintulaudalla Pitkäkadulla (Kilpeläinen).

Tohmajärvi (1)

Hukkala. Koululla 13.10.-4.12. 1 yks. lintulautavieraana. Nakkeli harvasti taitotempuja heittelemällä maapähkinän ilmaan ja nappaamalla sen ilmasta kiinni. 4.12. lintu löytyi kuolleena (toimitettiin Joe korkeakoululle) (Varis).

Lisäksi saatiin Pohjois-Karjalan ulkopuolelta tietoon 5 havaintoa kuudesta eri yksilöstä.

Rautjärvi, Untamo 31.10 alkaen 1 yks. lintulaudalla, nakkeli rengastettiin 14.11. (R. Tykkyläinen, J. Tiussa).

Parikkala, keskusta 14-20.12 ja 13.1. 1 yks. lintulaudalla Satumäentien tiellä (M. Vaananen). 24.1. 1 yks. tiaisparvessa (T. Hokkanen).

Tuusniemi, Salmenkylä 1.11. 1 yks. metsässä (A. Jukola).

Kaavi Pappilan lintulaudalla 1.11. 2 yks. (M-L Väättäinen/ELi).

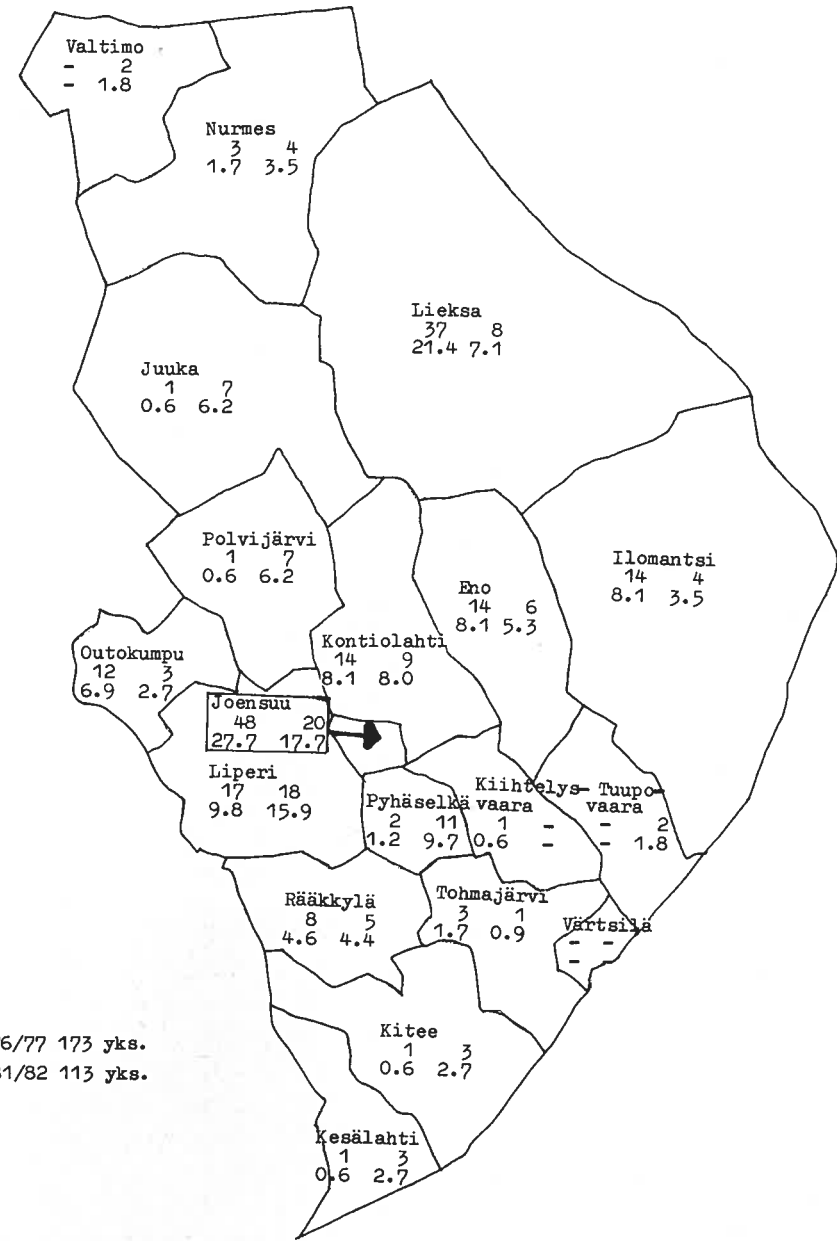
VERTAILUA SUURVAELLUKSEEN 1976/77

Syksyllä 1981 vaellus alkoi lähes kuukautta myöhemmin kuin 1976, jolloin syyskuun lopussa oli jo runsaasti nakkeleita liikkeellä. 1981 vaelluksen yhteydessä ei havaittu yhtään nakkelia vaelluslennossa, kuten syksyllä 1976 (ks KAPANEN 1977). Pähkinänakkeliä pienempiä vaelluspaineita kuvastaa myös se, että 1981/82 nakkelihavainnot Pohjois-Karjalassa painottuvat selvästi etelämmäksi kuin 1976/77 (ks. kuva 2.). Etenkin Lieksan osuus nakkeleista oli 1981/82 selvästi pienempi kuin 1976/77. Vastaavasti Pyhäselän ja Liperin osuus havainnoista oli selvästi suurempi.

Myös alustavien valtakunnallisten tietojen mukaan vaelluksen painopiste oli 1981/82 eteläisempi kuin 1976/77 (LAINE 1982).

Kaikkiaan havaittiin vuoden 1981/82 vaelluksen aikana Pohjois-Karjalassa 113 pähkinänakkelia. Vuoden 1976/77 suurvaelluksen aikana havaintoja kertyi 173 yksilöstä (KAPANEN 1977). 1976/77 vaellus oli kuitenkin vielä voimakkaampi kuin havaittujen nakkeliä kokonaismäärästä voisi päätellä, sillä huomattava osa havainnoista lähetettiin suoraan joko Oulun tai Helsingin yliopistoille, eikä ainakaan kaikkia havaintoja saatu käyttöön (KAPANEN 1977).

1962/63 vaelluksesta saatiin havaintoja 75 yksilöstä ja vuoden 1968/69 vaellusnakkeleista 27 yksilöstä Pohjois-Karjalan alueelta. Vaikka näiden vaellusten aikana ei Pohjois-Karjalan paikallislehtiä käytetty yhtä tehokkaasti apuna havaintojen keräämisessä on kuitenkin selvää, että vuoden 1981/82 vaellus oli voimakkaampi kuin 1968/69 ja vähintään yhtä voimakas kuin 1962/63.

1976/77 173 yks.
1981/82 113 yks.

Kuva 2. Vaelluksien 1976/77 ja 1981/82 havainnot kunnittain Pohjois-Karjalassa. Ylimmät luvut tarkoittavat yksilömääriä, alimmat % - osuuksia kaikista ko. vaelluksen havainnoista.

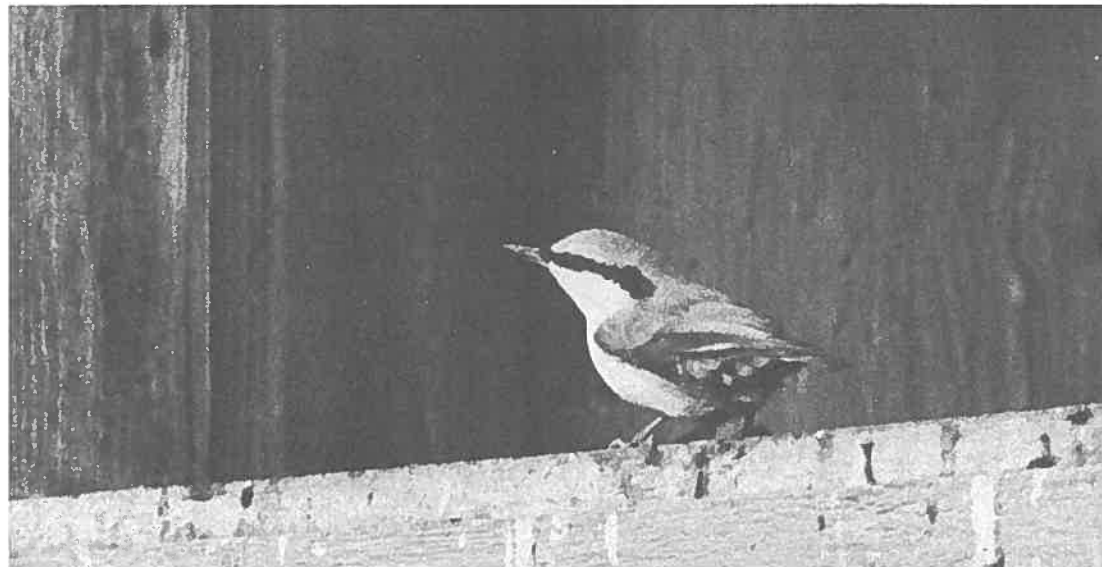
PÄHKINÄNAKKELIHAVAINNOT POHJOIS-KARJALASSA 1900-LUVULLA

Kaikki tiedossa olevat havainnot Pohjois-Karjalasta on esitetty taulukossa 1. Lisäksi on lueteltu yksilömääriä koko Suomen alueelta. Suurvaellusvuosienkaan summat eivät ole vertailukelpoisia keskenään, koska havainnot on kerätty eri menetelmin ja lintumiesten määrä on lisääntynyt jatkuvasti.

Vuosi	yksilömäärä		Vuosi	yksilömäärä	
	P-K	koko Suomi		P-K	koko Suomi
1900/01 +	7	38	1955	-	1
1909	-	1	1956/57(+)	5	16
1910	-	2	1958	-	1
1912	-	1	1959	-	2
1923	-	1	1960/61	1	4
1925	-	1	1962/63 +	75	360
1926	1	1	1963/64(+)	8	46
1927	-	1	1965/66	-	3
1929	2	2	1967	-	1
1930	-	1	1968/69	27+4	77-81
1931	-	2	1971	1	?
1932	1	1	1972	3	?
1938	-	1	1974	2	?
1942	-	2	1975	1	?
1944/45(+)	2	7	1976/77 +	174	"useita tuhansia"
1950	-	1	1980	5	?
1951/52 +	2	30	1981/82 +	113	?

Taulukko 1. Tiedossa olevat pähkinänakkelihavainnot Pohjois-Karjalassa ja Suomessa yhteensä 1900-luvulla (ERIKSON 1970, KAPANEN 1977, OJANEN 1977). Voimakkaimmat vaellusvuodet merkitty plussalla (+).

Pähkinänakkeli (Sitta e. asiatica) (Valok. V. Turunen)

Talven 1981/82 nakkelihavaintojen ohessa ilmoitettiin havaintoja myös edellisvuodelta, joukossa hyvin mielenkiintoinen kesähavainto.

Joensuu. Linnunlahti, Västäräkintie 1 yks. lintulaudalla joulukuulta 1980 maaliskuulle 1981 (Hirvonen).

Juuka. Nunnanlahti. Loka-marraskuussa 1980 3 yks. muutamina päivinä (I. Holopainen).

Liekksa. Varpanen. Syksyllä 1980 1 yks. (I. Kiiskinen).

Kitee. Närsäkkälän rajavartioasema. 1 yks. paikallisena useita päiviä kesäkuussa 1981 (Tikka/H. Kivivuori).

KAHTA NAKKELIROTUA Sitta e. europaea JA S. e. asiatica VAELLUKSELLE

Koska heti vaelluksen alussa selvisi, että liikkeellä on kahta rotua nakkeleita, pyrittiin rengastamaan ja mittaamaan mahdollisimman monta eri yksilöä, jotta saataisiin tarkempaa tietoa vaeltavista roduista.

Rengastuksia kertyi seuraavasti: Markku Alanen (4), Juha Miettinen (14), Jukka Pusa (3) ja Jouko Tiussa (1). Lisäksi saatiin mitattavaksi kaksi kuolleena löydettyä nakkeliä, joten mitattujen yhteismäärä on 24. Kolme nakkeliä lukuunottamatta (2 MA:n ja 1 JT:n) mitasin kaikki linnut, jotta mahdolliset mittaaajien väliset erot eivät vaikuttaisi aineistoon. Välineiden ja tiedon puutteen takia jäi osasta linnuista jotkut mitat pois.

Rotut eroavat toisistaan selvästi kaikkien mittojen keskiarvojen perusteella. Nakkeliä yksilölliset erot ovat kuitenkin niin suuria, että ainoastaan siivenpituudessa ei ole päällekkäisyyttä. Jos linnuista määritetään sukupuoli, myös muissa mitoissa päällekkäisyydet vähenevät huomattavasti. Käytännössä ei rotujen erottaminen kädessä tuota vaikeuksia. Myös maastossa voi läheltä erottaa rotut toisistaan koon, sekä nokan pituuden ja tukevyyden perusteella (ks. taulukko 2).

	Sitta e. europaea				Sitta e. asiatica			
	♂		♀		♂		♀	
siipi	87.5-91	(6) 88.58	84-89	(5) 86.50	76-83	(9) 80.17	78-79.5	(3) 78.50
pyrstö	44-49	(6) 46.17	41.5-46	(6) 44.33	38-43	(8) 41.25	39-43	(3) 41.00
kokonaispituus	130-138	(5) 133.4	122-145	(6) 132.2	120-126	(6) 122.7	119-122	(2) 120.5
nokka								
höyhenkseen	15.9-17.2(5)	16.52	14.7-17.2	(6) 16.80	13.6-16.0	(9) 14.84	13.7-16.6	(3) 14.80
kalloon	20.1-20.3(4)	20.23	21.2-23.0	(3) 21.80	16.5-20.5	(5) 18.62	18.2-19.6	(2) 18.50
nilkka	18.8-20.0(6)	19.47	17.5-21.0	(6) 19.43	17.0-18.6	(9) 17.89	16.8-18.1	(3) 17.47
paino	22.2-25.0(6)	23.1	19.0-23.8	(6) 22.1	16.2-20.4	(8) 19.1	18.0-21.5	(3) 19.5

Taulukko 2. Pähkinänakkeliä eri mittatiedot: siipi (maksimi; ks. SVENSSON 1976), pyrstö (Svenssonin menetelmä), kokonaispituus, nokka (höyheniin ja kalloon), nilkka sekä paino. Mitoista esitetty vaihteluväli, mittauksen määrä ja keskiarvo. Paino grammoina, muut mitat millimetreinä.

Naaraat ovat keskimäärin pienempiä lähes kaikissa mitoissa molemmis-
sa roduissa. Poikkeukset säännöstä johtuvat aineiston pienuudesta:
esimerkiksi kevyin S. e. asiatica koiras (paino 16,2 g) oli niin
huonokuntoinen, että kuoli kirjaimellisesti käsiin. Ilman ko koirasta
keskipaino on 19,50 g (naarailta 19,53 g).

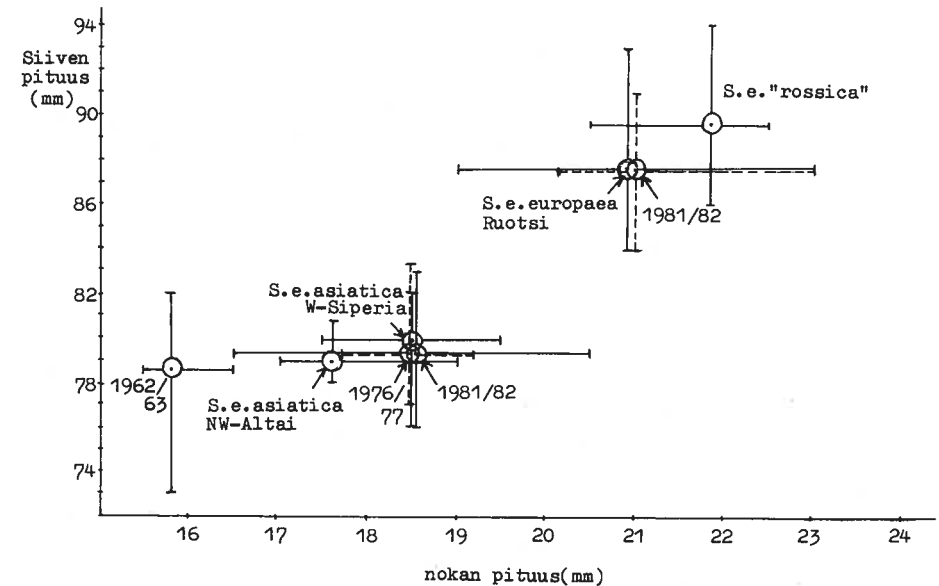
VAELTAJIEN ALKUPERÄ

Pähkinänakkeleista erotetaan noin 25 rotua, joista Suomessa on tavat-
tu S. e. europaea ja S. e. asiatica. Lähes kaikki havainnot koskevat
jälkimmäistä rotua, joka tekee epäsäännöllisesti joukkovaelluksia pe-
simäalueiltaan Siperiasta länteen - luoteeseen.

Nimirodusta on tiedossa vain kolme varmaa havaintoa: 1895 Nauvo,
1965/66 Turku ja 1970/71 Helsinki. Tämän vuoksi oli yllättävää, että
1981/82 vaelluksen nakkeleista puolet (12 yksilöä 24:sta Pohjois-Kar-
jalassa) oli nimirotua. Pohjois-Karjalan lisäksi myös muualla Suomes-
sa mitatuista nakkeleista noin puolet oli nimirotua (LAINE 1982).

Nokan ja siivenpituuden perusteella 1981/82 mitattujen nakkeli-
rodusta ei ole epäilystäkään; niin lähellä keskiarvot ovat VOUS & VAN
MARLE (1953) esittämiä mittoja S. e. europaea ja S. e. asiatica ro-
duista (ks. kuva 3). Kuvassa on myös esitetty vuosien 1962/63 (ERIK-
SON 1970) ja 1976/77 (KLINTEROTH 1978) mittatiedot. 1976/77 aineistoa
on muutettu siten, että ilmoitettuihin nokanpituuksiin (mitattu höy-
henykseen) on lisätty 3,7 mm, joka on omilla mittauksissani keskiarvo-
ero mitattaessa nokanpituutta höyhenykseen ja kalloon. 1976/77 ja
1981/82 nakkeli-rodun siivenmittauksissa käytettiin ns. maksimimenetelmää,
kun taas sekä ERIKSON (1970) ja VOUS & VAN MARLE (1953) aineistossa
lienee käytetty ns. Svenssonin menetelmää vastaavaa mittaustapaa.
SVENSSON (1976) mukaan menetelmien mittaero on talitiaisella, jonka
siipi on S. e. asiatican suuruusluokkaa, 0-2,7 % (0-2 mm), mikä ei
oleellisesti vaikuta aineistojen vertailukelpoisuuteen.

1976/77 suurvaelluksen nakkelit olivat mittatietojen perusteella Län-
si-Siperiassa pesivää S. e. asiatica kantaa, kuten myös puolet 1981/82
vaelluksen nakkeleista. Sen sijaan vuoden 1962/63 vaeltajat olivat
luultavasti lähtöisin eteläisestä Keski-Siperiasta (ERIKSON 1970),
sillä asiatica-rodun pienimmät yksilöt on tavattu luoteis-Altain alu-
eelta (VOUS & VAN MARLE 1953). Vaelluksen 1981/82 mitatuissa asiatica-
rodun yksilöissä oli yksi nokanpituudeltaan muita selvästi pienempi
nakkeli (rengastettu Rautjärvellä, JT), joka vastasi kooltaan vuoden
1962/63 vaelluksen suurimpia nakkeleita.

Kuva 3. Kahden pähkinänakkelirodun siiven ja nokanpituudet (VOUS & VAN MARLE 1953) sekä vastaavat arvot vuosien 1962/63 (ERIKSON 1970), 1976/77 (KLINTEROTH 1978) ja 1981/82 (tämä tutkimus) vaellusnakkeleista. Menetelmät: ks. teksti. Mittaus-
ten määrät: S. e. asiatica NW-Altai (5) ja W-Siperia (24), S. e. europaea Ruotsi (49), S. e. "rossica" (4), 1962/63 (10), 1976/77 (23), 1981/82 Sitta e. europaea (12) ja S. e. asiatica (12). Mitoissa käytetty σ :n ja φ :n keskiarvoa.

Sitta e. europaea-rodun levinneisyysalue käsittää Norjan ja Ruotsin
eteläiset osat noin 61°-leveyspiirille. Lisäksi Baltian maissa pesi-
vä homeyeri-rodun yksilöt ovat hyvin samanlaisia kuin europaea-rodun
(VOUS & VAN MARLE 1953). Vaikka Pohjois-Karjalassa talvella 1981/82
mitatut nakkelit olivat nokan- ja siivenpituuksiltaan hyvin saman-
laisia kuin Ruotsissa ja Venäjällä mitatut nimirodun yksilöt (kuva 3),
eivät kokonaispituudet enää vastanneetkaan europaea-rodun mittoja.
ERIKSON (1970) siteeraamien HORTLING (1929) ja KIVIRIKKO (1947) mu-
kaan nimirodun yksilöiden kokonaispituus on 146-164 mm (N = 49) ja
DEMENT'EV & GLADKOV (1954) mukaan Venäjällä pesivän nimirodun, josta
he tosin käyttävät nimitystä rossica-rotu, kokonaispituus on koirail-
la 132-160 mm, keskiarvo 148,8 mm (N = 5). Sen sijaan 1981/82 vael-
luksen europaea-rodun yksilöillä kokonaispituus oli koirailta 130-138
mm, keskiarvo 133,4 mm ja naarailta 122-145 mm, keskiarvo 132,2 mm.
Mitatuista kuudesta φ :sta 2 erosi selvästi muista. Niiden kokonais-
pituudet olivat 144 ja 145 mm, kun muiden pituus oli 122-128 mm, kes-

kiarvo 126,0 mm. Näiden mittojen perusteella siis ainoastaan kaksi naarasta oli myös kokonaispituudeltaan nimirodun luokkaa. Sen sijaan kolme viidestä koiraasta on juuri DEMENT'EV & GLADKOV (1954) ilmoittamien mittojen alarajoilla ja kaksi muutakin vain 2 mm kokonaispituuksien alarajan alapuolella. On tunnettua, että vaelluksia tekeväillä lajeilla (esim. tiaiset, pähkinänakkeli) suurin osa vaeltavista yksilöistä on nuoria. Nuoret linnut ovat mitoiltaan keskimäärin vanhoja pienempiä, mutta se ei riitä selittämään havaittua noin 2 cm:n eroa kokonaispituuksissa. Huolimatta sekä tämän tutkimuksen, että DEMENT'EV & GLADKOV (1954) mittausaineistojen pienuudesta, on siis varsin todennäköistä etteivät DEMENT'EV & GLADKOV (1954) mittaamat ja 1981/82 vaelluksen nakkelit ole peräisin samalta alueelta. Koska Pohjois-Karjalassa mitatut linnut ovat keskimäärin paljon pienempiä kuin DEMENT'EV & GLADKOV (1954) mittaamat, tulee ensiksi mieleen, että 1981/82 vaelluksen nakkelit olivat peräisin Ural-vuoriston alueelta, jossa europaea- ja asiatica-rotujen vaihettumisvyöhyke sijaitsee. VOOUS & VAN MARLE (1953) tiedossa on alueelta mittatietoja vain kolmesta yksilöstä, joista kaksi on asiatica- ja yksi europaeatyyppejä siiven- ja nokanpituuksien perusteella. Valitettavasti he eivät mainitse lintujen kokonaispituuksia. Siten ei voi sanoa ovatko vaelluksen 1981/82 nakkelit peräisin täältä alueelta.

Vaikka europaea-rodun lähimmät pesimäalueet ovat Virossa ja Leningradin seudulla, on epätodennäköistä, että ainakaan pääosa 1981/82 vaeltaneista rodun nakkeleista olisi sieltä lähtöisin. Syynä tähän on se, että molempien rotujen nakkelit jakautuivat niin tasaisesti Etelä-Suomeen ja Pohjois-Karjalaan. Jos europaea-rodun nakkelit olisivat olleet lähtöisin Virosta ja Leningradin seuduilta, olisi todennäköisesti Etelä-Suomessa havaittu suhteellisesti enemmän europaea-rotua kuin Pohjois-Karjalassa.

Vaelluksen 1981/82 aikana mitattujen asiatica-rodun nakkeliä nokanpituus vaihtelee paljon enemmän kuin 1976/77 vaelluksella ja Länsi-Siperiassa mitattujen yksilöiden (ks. kuva 3). Mahdollisia selityksiä on kaksi: nakkelit ovat lähteneet liikkeelle 1981/82 paljon laajemmalla alueella kuin 1976/77 ja/tai nakkeliä lähtöalue sijaitsee rotujen vaihettumisvyöhykkeellä, jossa yksilöiden väliset erot ovat aina suuremmat.

On mahdollista, että 1981/82 vaelluksen nakkelit olivat lähtöisin S. e. europaea (rossica) ja S. e. asiatica-rotujen vaihettumisvyöhykkeeltä, mutta mitään varmaa ei voi sanoa, kuten ei voi tarkasti nimetä muidenkaan nakkeliävaellusten lähtöalueita ennen kuin saadaan tarkempaa ja laajempaa mittausaineistoa koko Neuvostoliiton alueen pähkinänakkeleista.

Kiitokset

Haluun esittää parhaat kiitokset kaikille nakkelihavaintonsa ilmoittaneille ja erityisesti heille, joiden pihapiiristä sain käydä pyydystämässä (tai yrittämässä pyydystämistä) nakkelin. Ratkaiseva panos yhteenvedon syntymiseen oli Matti Kapasella, joka laati vetoumukset sanomalehti KARJALAISEEN ja kävi läpi käsikirjoituksen.

KIRJALLISUUS

- DEMENT'EV, G.P. & GLADKOV, N.A. 1954: Ptitsi Sovetskogo Soyusa. - Moskva.
- ERIKSON, K. 1970: The invasion of *Sitta europaea asiatica* Gould into Pennoscandia in the winters of 1962/63 and 1963/64. - *Annales Zoologici Fennici* 7: 121-140.
- HORTLING, I. 1929: Ornitologisk handbok I. - 544 s. Helsinki.
- KAPANEN, M. 1977: Pähkinänakkelin *Sitta europaea* esiintyminen Pohjois-Karjalassa 1976/77. - *Siipirikko* 4 (2): 35-42.
- KIVIRIKKO, K.E. 1947: Suomen linnut. - 2. painos, 455 s. Porvoo.
- KLINTEROTH, L. 1978: Skillnader mellan nötväckeraserna *Sitta europaea europaea* och *Sitta e. asiatica*. - *Vår Fågelvärld* 37 (4): 313-318.
- LAINÉ, L. 1982: Pähkinänakkeleiden talvivierailu. - *Eläinmaailma* 5 (4): 32.
- OJANEN, M. 1977: Pähkinänakkelin, *Sitta europaea asiatica*, vaellus Suomeen talvella 1968/69. - *Aureola* 2 (2): 2-13.
- SVENSSON, L. 1976: Euroopan varpuslinnut, sukupuolen ja iän määrittäminen. - 187 s. Helsinki.

POHJOIS-KARJALAN PÄIVÄPETOLINNUT 1981/82

Hannu Lehtoranta

Pientä kiinnostuksen nousua päiväpetolintuihin osoittaa palautettujen havaintojen määrä. Vuoden 1981 havaintoja tuli 19 havainnoitsijalta ja vuoden 1982 havaintoja jo 37 havainnoitsijalta. Tämäkään ei tosin ole kuin noin 15 % PKLTY:n jäsenkunnasta, joten kovin moni vielä panna havaintojaan.

Seuraavassa on sitten havaintojaan palauttaneiden luettelo kiitosten saatelemana (vuosi suluissa, jos havaintoja vain toiselta vuodelta): Pentti Ahola (-82), Arto Airaksinen (-81), Markku Alanen (-82), Reijo Erola (-81), Jari Halonen, Jari Hartikainen (-82), Heikki Holmström (ym.), Mika Hämynen (-82), Arto ja Jarmo Hämäläinen (-82), Risto Juvaste (-82), Juha Kallamäki (-81), Lauri Karttunen (-81), Harri Kirjavainen, Kimmo Koskela, Kari Kärkkäinen (-81), Esko Lappi, Hannu, Aila, Jouni ja Jukka Lehtoranta, Mauri Leivo (-81), Tuomas Lukkarinen (-81),

Juha Miettinen, Arto Määttä (-82), Keijo Nuutinen (-82), Juha Nekkonen (-82), Matti Piironen (-82), Jukka ja Veli Pusa (-82), Jouni Pursiainen, Ari Rajasärkkä, Marko Ruuska (-82), Hannu Räsänen (-82), Silvo Salmela (-82), Martti Salminen (-82), Olavi Saaristo (-81), Esa Säppi (-82), Pentti Timonen ja Jukka Turunen (-82), Tapani Missonen.

Kovin vähäinen on vieläkin lintuharrastajiemme tietoon tulevien haukkojen pesien määrä. Jokainen petolinnun pesiä etsinyt tietää ne hikiset tunnit, jotka jokaiseen esille kaivettuun pesään täytyy uhrata. Erityistä pirteyttä osoittivat vuonna 1982 juukalaiset harrastajat, sillä lähes nollatilanteesta aloittaen he löysivät toistakymmentä haukan pesää. Tulosta voidaan pitää hyvänä kun huomioidaan myyräkadon aiheuttama tuuli-, hiiri- ja sinisuohaukkojen vähäisyys. Melkoinen määrä miestyötunteja täytyi kuitenkin uhrata jokaista löydettyä pesää kohti. Parhaaksi pesänetsintäkeinoksi todettiin ihmisten haastattelu mitä erilaisimmissa tilanteissa. Kannattaa kokeilla!

Vuonna 1981 koko Pohjois-Karjalasta ilmoitettiin 80 reviiriä, joista varma pesintä saatiin 22:lle reviirille. Määrät eivät siis ole kovin huikaisevia, etenkin kun huomioidaan se väljyys, jolla ilmoitettuja havaintoja on tulkittu reviiriksi. Yleisin haukka oli hiirihaukka, jonka 20 reviiristä pesintä varmistui 7:llä. Toiseksi eniten löytyi nuolihaukkoja (14/1). Kanahaukalla varmoja pesintöjä kertyi 4 (7/4) ja sinisuohaukalla 3 (7/3) samoin kuin tuulihaukalla (12/3). Kaksi varmaa pesintää löytyi mehiläishaukalta (10/2). Yksi varma pesintä löytyi varpushaukalta (6/1) ja ruskosuohaukalta (3/1). Näitä lukuja sokeasti tulkiten voisi sanoa, että ruskosuohaukka on Pohjois-Karjalassa yhtä yleinen kuin varpus- ja tuulihaukka. Näinhän tilanne ei tietenkään ole ja sen toivottavasti lintuharrastajamme jaksavat tulevina vuosina todistaa.

Huonosta havainnointitehokkuudesta ei ole suunta muuhun kuin ylöspäin. Vuoden 1982 parantunut tilanne antoikin petolintuvastaavalle vielä kourallisen toivoa ja uskoa homman hoitamiseen. Reviirejä ilmoitettiin 125 ja varmojen pesintöjen määrä kohosi 47:ksi, mikä on yli kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna. Hiirihaukka pysyi edelleen yleisimpänä (27/13). Kanahaukalla oli varmoja pesintöjä aivan yhtä paljon (22/13). Varpushaukan pesintöjä varmistui 15:stä reviiristä 8:lla. Tuulihaukalla vastaavat luvut olivat 16/3, nuolihaukalla 16/3, mehiläishaukalla 11/3, sinisuohaukalla 11/2, ampuhaukalla 5/2 ja ruskosuohaukalla 2/0.

Nämä luvut antavat jo edellisvuotta selvästi oikeamman kuvan haukkojemme runsaussuhteista, vaikkei näin pienestä aineistosta kannata mennä kovin suuria johtopäätöksiä tekemään. Taulukossa 1 on esitetty petolintupesinnät kunnittain Pohjois-Karjalassa vuosina 1981 ja -82. Pesäpoikasrengastus oli vuonna 1981 melko vähäistä. Rengastettuja la-

Laji	Hiirihaukka			Mehiläish.			Kanahaukka			Varpush.			Sinisuoh.			Ruskosuoh.			Nuolihaukka			Ampuhaukka			Tuulihaukka			Kunta
Kunta/vuosi	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982	yhteensä	
Eno	4/0	-	-	-	-	-	-	-	3/1	-	-	-	-	-	-	-	4/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11/4	
Ilosantaniemi	2/0	1/0	-	2/1	-	-	2/2	-	-	3/2	-	-	-	-	-	-	2/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13/6	
Joensuu	-	-	1/1	-	-	-	-	-	1/1	-	-	-	1/0	-	-	-	1/0	3/0	1/0	1/1	1/0	-	-	-	-	-	10/3	
Juuka	1/1	7/4	1/1	-	-	-	6/3	1/0	3/3	1/1	3/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29/14	
Kanjalampi	1/0	-	1/0	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3/0	
Kiittelysvaara	-	4/4	-	-	-	-	3/2	-	-	-	-	2/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9/7	
Kitee	1/0	-	1/0	1/0	1/0	-	1/1	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5/0	
Kontiolampi	-	3/2	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	2/1	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	
Liekka	-	2/0	-	1/0	-	-	-	-	-	1/1	-	-	-	-	-	-	2/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3/1	
Läperi	-	3/1	1/0	-	2/2	2/2	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	1/1	1/0	1/1	1/0	3/1	-	-	-	-	-	15/8	
Nuuska	-	-	-	-	1/0	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7/2	
Outokumpu	5/0	1/0	2/0	-	1/0	-	2/0	-	1/0	-	-	-	1/1	1/0	3/0	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19/1	
Pohj. järvi	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	
Pyhäselkä	2/2	1/1	-	1/0	-	1/0	-	-	2/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7/4	
Räikkylä	1/0	-	-	1/0	1/1	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5/2	
Tohmajärvi	1/1	2/1	-	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	1/0	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6/2	
Tuupovaara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/0	
Valtimo	1/1	2/0	1/0	2/2	1/1	4/2	1/0	2/1	-	4/0	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24/9	
Värtsilä	-	1/0	2/0	1/0	-	2/1	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	1/0	3/0	2/0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20/1	
Yhteensä	20/7	27/13	10/2	11/3	7/4	22/13	6/1	15/8	7/3	11/2	3/1	2/0	14/1	16/3	1/0	5/2	12/3	16/3	1/0	3/0	4/1	28/9	20/1	205/69	205/69			

Taulukko 1. Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa vuosina 1981 ja -82. Luvut vasemmalta oikealle: reviirien yhteismäärä/varmat pesinnät.

jeja oli vain neljä ja yksilömäärä 33. Eniten rengastettiin sinisuohaukkoja (13). Muut rengastukset kohdistuivat hiirihaukkaan (11), kanahaukkaan (7) ja mehiläishaukkaan (2).

Vuonna 1982 tilanne parani huomattavasti, sillä lajimäärä kohosi jo kahdeksaan ja yksilömäärä 81:een. Eniten rengastettiin kanahaukkoja (25), varpushaukkoja (22) ja hiirihaukkoja (13). Taulukosta 2 ilmenee lajeittain päiväpetorengastukset Pohjois-Karjalassa vuosina 1980-82. Taulukkoon on merkitty myös Pohjois-Karjalassa vuosina 1950-79 rengastettujen päiväpetolintujen määrät (MIETTINEN 1981). Kun verrataan vuosien 1980-82 lukuja kahdenkymmenen vuoden rengastustilastoon, voidaan viime vuosien tulokseen olla melko tyytyväinen. Kanahaukkoja rengastettiin enemmän kuin 1950-79 yhteensä - sinisuohaukkoja peräti viisinkertaisesti.

Laji	1980	1981	1982	yht.(1980-82)	1950-79	1950-82
Hiirihaukka	8	11	13	32	61	93
Mehiläishaukka	-	2	5	7	15	22
Piekana	-	-	-	-	1	1
Kanahaukka	10	7	25	42	32	74
Varpushaukka	-	-	22	22	46	68
Sinisuohaukka	5	13	8	26	5	31
Ruskosuohaukka	-	-	-	-	3	3
Nuolihaukka	3	-	2	5	13	18
Ampuhaukka	-	-	5	5	17	22
Tuulihaukka	-	-	1	1	71	72
Yhteensä	26	33	81	140	264	404

Taulukko 2. Päiväpetolinturengastukset Pohjois-Karjalassa vuosina 1980-82. Taulukkoon on myös merkitty Pohjois-Karjalassa rengastetut päiväpetolinnut vuosina 1950-79 (MIETTINEN 1981). Etenkin vuoden 1980 tiedot ovat ehkä puutteellisia.

KIRJALLISUUS

- LEHTORANTA, H. 1982: Pohjois-Karjalan päiväpetolinnut vuosina 1978-80. Siipirikko 9: 156-157.
 MIETTINEN, J. 1981: Lintujen rengastus Pohjois-Karjalassa 1950-79. Siipirikko 8: 123-133.

JOUKKOJULKAISU

S I I P I R I K K O Vol. 9 1982

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Sisälllys	Sivu
Hottola Petri, Leivo Mauri ja Juha Miettinen. Kevätmuuton kulku 1981 Pohjois-Karjalassa	35
Hottola Petri, Karkiainen Timo, Parviainen Ari ja Anssi Vähä- talo. Syysmuuton kulku 1981 Pohjois-Karjalassa	131
Irvokasta irrotteltua itärajalta	68
Irvokasta irrotteltua itärajalta jatkuu	123
Kinnunen Aki. Suomen-Patvinsuon linnuston selvitys kesällä 1981	3
Lehtoranta Hannu. Pohjois-Karjalan pöllöt 1979-81	16
Lehtoranta Hannu. Pohjois-Karjalan petolintututkimuksesta ...	23
Lehtoranta Hannu. Pohjois-Karjalan päiväpetolinnut 1978-80 ..	156
Lehtoranta Hannu. Valtakunnallinen petolintututkimus	159
Leivo Mauri. Rariteetit 1980 Pohjois-Karjalassa	55
Leivo Mauri. Rariteetit 1981 Pohjois-Karjalassa	148
Leivo Mauri. Sterna-sarja	64
Liimatta Paavo. Talvilinnut 1980/81 Pohjois-Karjalassa	8
Miettinen Juha. Vaelluslinnut ja osittaismuuttajat keväällä 1981	53
Miettinen Juha. Syksyn 1981 vaelluslinnut	144
Pohjoiskarjalaisia lintupaikkoja	83
Tiedonanto	31
Tiedonanto	75
Sekalasta	
Kevään toimintaa	22
PKLTY:n toimintakertomus vuodelta 1981	27
Tuloslaskelma 1.1.-31.12.1981	28
Toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 1982	28
Havaintojen kokoamisjärjestelmä uusittu	29
Selvitä nimisotku	31
Vol 8. 1981	32
Lisäyksiä kevätmuuttoon 1980	52
Juuan Lintuharrastajat	64
Pikkulokki-kultasirkku projekti 1982	73
Nimisotkun selvitys	75

PKLTY:n kokoukset vuonna 1983: 27.3., 20.4., 25.5., 24.8.,
21.9., 26.10., 23.11. Maaliskuun kokous järjestetään sunnun-
taina ja ohjelmassa on mm. Ari Latjan diakuvaesitys Afrikan
linnustosta sekä harrastajatutkinto. Myös muissa vuoden kokouk-
sissa tulee olemaan laadukasta ohjelmaa.